BAĞIMSIZLIK DEMOKRASİ SOSYALİZM İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ SAYI: 161 9 MAYIS 1978 FİYATI. 5 TL

HAREKET YASAK DUVARLARINI YERLE BİR EDECEKTİR

DEMOKRATİK KURULUŞLARDAN

"EMPERYALİZMİN SALDIRI ÖRGÜTÜ NATO'DAN ÇIKILMALIDIR"

TÜM-DER, TÜTED ve İŞÇİ-KÜLTÜR Derneği Giresun Şubeleri, 28 Nisan 1978 Cuma günü TÜM-DER Şubesi lokalinde "Ulusal Bağımsızlık ve NATO" konulu bir açık oturum düzenlemişlerdir. Açık oturum, saat 18.00'de başlayıp, 21.00'e dek sürmüş ve dinleyiciler tarafından ilgi ile izlenmiştir.

Açık oturumu TÜTED Giresun Şubesi yönetim kurulu üyesi Osman Tahir Üncel yönetmiştir. Oturuma, TÜM-DER adına şube saymanı Nurdoğan Demir, TÜTED adına şube başkanı Türker Dikmen ve İŞÇİ-KÜLTÜR Derneği Giresun şubesi adına da şube başkanı Hüseyin Karslı katılmıştır.

Oturum başkanı konuya NATO'nun genel bir tanımını yaparak girmiş ve sırası ile İŞÇİ-KÜLTÜR, TÜTED ve TÜM-DER şubeleri temsilcilerine söz vermiştir. İki tur üzerinden yapılan konuşmalarda, "NATO'nun, emperyalizmin askeri, politik ve ekonomik çıkarlarını savunduğu" konusunda konuşmacılar birleşerek, bu çıkarların emperyalizm açısından tehlikeye girmesi ile, NATO'nun fiili anlamda bir saldırı örgütü haline gelebildiğini ve zaman zaman da geldiğini örneklerle belirtmişlerdir. Konuşmacılar, NATO nun kuruluş amacının, "dünya sosyalist sistemini çeşitli dinleme ve gözleme aygıtları ile sürekli tehdit altında tutmak, ulusal kurtuluş hareketlerini bastırmak ve kapitalist ülkelerdeki işçi ve emekçi sınıfların bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelelerini geriletip, sindirmek olduğunu" söylemişlerdir.

Açık oturumun ikinci turunda konuşmacılar, NATO'nun işlevinin "üye ülkeleri askeri, ekonomik ve politik bakımdan, emperyalist - kapitalist sisteme bağımlı hale getirip, bu ülkelerdeki işbirlikçi yöneticiler eli ile ülkedeki demokratik toplumsal muhalefeti sindirmek" olduğunu dile getirmişlerdir.

Konuşmacılar "NATO'nun CIA, kontr-gerilla, büyük sermaye, IMF, gericilik ve faşist yönetimlerin desteklenmesi anlamına geldiğini belirterek, "emperyalizmin askeri, politik ve ekonomik örgütü NATO'ya karşı çıkılması, NATO'yu savunan faşist, gerici ve işbirlikçilerin gerçek yüzlerinin sergilenmesi, NATO, CENTO, ENERJİ AJANSI gibi örgütlerden çıkılması, ikili anlaşmaların iptal edilmesi, ülkemizdeki tüm askeri üs ve tesislerinsökülüp atılması, komşularınızla karşılıklı çıkarlara dayalı işbirliği anlaşmaları yapılması, ülkemizde emperyalizmin ve büyük sermayenin maşası faşist örgütlerin kökünün kazınması için, örgütlü birleşik güçlerimizin birleştirilmesi zorunluluğunu bir kez daha vurguladılar.

Üç saate yakın süren ve dinleyenler tarafından ilgi ile izlenen açık oturum, başkanın konuşmaları özetlemesi ile sona erdi.

Giresun'da demokratik kuruluşların açık oturumundan bir görünüm

YÜRÜYÜŞ

Sahibi: Yürüyüş Yayıncılık Ltd. Şti. adına Nihat SARGIN ● Genel Yayın Yönetmeni: Zeki KILIÇ ● Yazı İşleri Müdürü: Metin ÇULHAOĞLU ● Teknik Sekreter: Bülent ARTAMLI ● Yönetim: Konur Sok. 15/8 Kızılay - ANKARA Tel: 17 45 81 ● İstanbul Bürosu: Piyerloti Cad. 21/1, Çemberlitaş - İSTANBUL, Tel: 26 35 67 ● Abone Koşulları: Yıllık 200, 6 aylık 100, TL. Avrupa, 6 Aylık: 250 TL., Yıllık: 500 TL., Amerika: 6 Aylık 325 TL., Yıllık: 650 TL., Avustralya - Japonya: 6 Aylık: 400 TL., Yıllık: 800 TL. ● Posta Çeki: YÜRÜYÜŞ Dergisi 100234 ● İlan Koşulları: Arka Kapak (Renkli) 15.000. TL., Arka Kapak (Siyah beyaz): 12.000 TL., İç sayfalarda sütun santimi: 40. TL., Yayın İlanları % 50 indirimlidir. ● Baskı: Daily News Web-Ofset Tesisleri ● Kapak: Uğur OKMAN

BULANCAK TÖB–DER ŞUBESİ SEÇİMLERİNİ DEMOKRASİ İÇİN BİRLİK GRUBU KAZANDI

29 Nisan 1978 Cumartesi günü Bulancak TÖB-DER Şubesi üyeleri oldukça çekişmeli bir seçime tanık oldular. Şubeyi bir yıldan bu yana yöneten "Demokrasi İçin Birlik" grubu üyeler önünde çetin bir sınav verdi.

Seçim öncesi "Devrimci Öğretmenler" grubu, seçimleri mutlak surette alacaklarını söyleyerek, şube üyeleri arasında ilericiliğe ve devrimciliğe yakışmayacak şekilde, yönetim kurulu aleyhinde dedikodular yaymaya çalışıyorlardı.

"Demokratik Merkeziyetçiler" ise tek başlarına liste çıkaramayacaklarını anlayınca, önce "Demokrasi İçin Birlik" grubuna ittifak öneriyorlar, önerileri tutarlı gerekçelerle kabul edilmeyince bu kez "Devrimci Öğretmenler" grubuna ittifak öneriyorlardı. Bu önerileri de reddedilince, her ne pahasına yönetimi veya hiç olmazsa genel merkez delegeliklerini almak isteyen "Demokratik Merkeziyetçiler", faydacı ve çıkarcı bir zorlama ile sosyal demokrat öğretmenlere giderek, bunların çok az bir bölümünü yanılttılar kendileri ile ortak bir liste yapmaya razı ettiler. Böylece seçime girecek üç ayrı liste belli oluyordu.

Seçim sonuçları açıklandığında "Demokrasi İçin Birlik" grubunun 145, "Devrimci Öğretmenler" grubunun 76 ve "Halkçı Demokratlar" grubunun 28 oy aldığı görülüyordu. Böylece "Demokrasi İçin Birlik" grubu, üyelerin büyük bir çoğunluğunun bir yıl önce olduğu gibi yine desteğini ve güvenini alarak yeniden yönetime geliyordu.

ESKİŞEHİR TÖB–DER ÜZERİNDE OYNANAN OYUNLAR

28 Nisan 1978 Cuma gecesi Eskişehir'de 1 Mayıs afişlemesi yapılacaktır.. Afişleme DİSK'e bağlı Eskişehir'deki sendikalar ve güç birliğine mensup dernek üyeleri katılacaktır.

Afişlemeye katılacak olanlar saat: 24.00 de TÖB-DER Eskişehir Şube Lokalinin bulunduğu Yalaman adası denilen yere gelirler. Afişlemenin sorumlusu olan ve alındı belgesini elinde bulunduran Maden-İş yöneticileri henüz gelmemiştir. O sırada lokalde bulunan TÖB-DER Başkanı Adnan Elçi ve 3 TÖB-DER üyesi dışarı çıkarlar. Polis topluluğun yanına gelir. Eskişehir Valisinden direkt olarak emir aldıklarını saklamayan Toplum Polis Müdür Vekilinin emri ile, kalabalık üzerinetekmeli, coplu saldırı olur. Polis önüne geleni yerlerde sürüklemekte ve dövmektedir. Bu arada TÖB-DER Başkanı ve 3 TÖB-DER'li öğretmen de dövülür ve polis arabasına alınır. 31 kişi göz altına alınmıştır. Hepsi feci durumdadır. Bu "operasyonun" bizzat Eskişehir Valisi tarafından yürütüldüğü duruşma zabıtlarında dahi mevcuttur.

CHP döneminin yeni tayini Eskişehir Valisi, "emrini afişlemeye çıkacak kişilerin toplu olduğunu ve toplantı gösteri yürüyüşleri kanuna muhalefet ettikleri gerekçesi ile verdiğini" bildirmektedir. 31 kişinin 29 kişisi rapor almıştır. Birçoğunun kafası yarılmıştır.Ertesi gün, göz altına alınanlar nöbetçi savcı ve hakim huzuruna çıkarılır ve ne hikmetse 31 kişinin nüfus ve sabıka kayıtlarının mahkeme tarafından toplanması için dahi 6 ay zaman gereklidir.

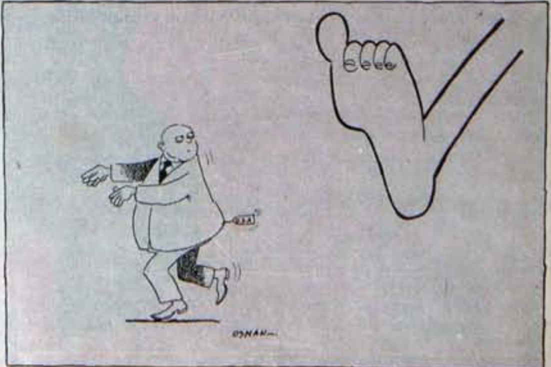
Eskişehir Valisi geldiği günden beri, Eskişehir'de örneğin Ülkü Ocaklarıyla değil, demokratik kuruluşlarla uğraşmaktadır. Aramada bulunan tabanca Ülkü Ocaklarını kapatmayan Vali, "yabancı kişiler girmiştir. diyerek İşçi Kültür Derneğini 1 ay süre ile kapatmıştır.

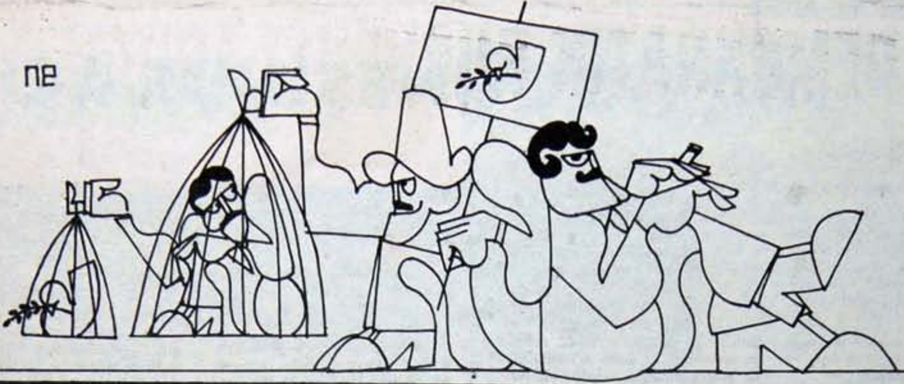
Yapılan itiraz üzerine tutuklu bulunan 4 TÖB-DER'li, başkanları dahil 3 gün sonra tahliye olunurlar. Valiye göre TÖB-DER'i kapatma kararı, gerekçesi ile devam etmektedir. Bu tür oyunlarla demokratik kuruluşlara baskı yapmak, MC döneminde dahi keşfedilmeyen bir oyundur. Bu olayla, Eskişehir Valisinin kimliği ortaya çıkmaktadır. Şu an Eskişehir Ceza evinde birçok "Ülkücü" Dernek yöneticisi çeşitli suçlardan tutuklu olmasına rağmen bunların derneklerinin kapatılmaması, buna karşı TÖB-DER üzerine gidilmesi, kişilerin kimliklerini yeterince ortaya koymaktadır.

POL–DER DİYARBAKIR ŞUBESİ KURULDU

Pol-Der Diyarbakır Şubesinin kuruluşu ile birlikte, Pol-Der şubelerinin sayısı 48'e ulaşmış bulunuyor. Pol-Der Diyarbakır şubesinin geçenlerde yapılan kongresinde söz alan delegeler, demokrasinin korunup geliştirilmesinde, derneklerinin de önemli bir yere sahip olduğunu dile getirdiler. Delegeler, bunun yanında, Pol-Der ile, "Polis-halk" ayırımı ve çatışmasının törpüleneceğini, polisin halktan yana, halkın güvenliği ile sorumlu olması gereken bir kurum olduğunu hayata geçirmeye çalışacaklarını belirttiler. 1. ve 2. MC dönemlerinde yapılan sürgünlerin ve kıyımların da halktan yana polisleri yıldıramadığını öne süren Pol-Der'liler, gerici ve halka karşı bir kuruluş olan Pol-Bir'in faaliyetlerini de sergilediler. Bugüne kadar bir çok Pol-Der üyesinin ülkücü olarak bilinen kişilerin fiili saldırısına uğradığı belirtildikten sonra, bunda Pol-Bir'in tahrikçi tutumunun oynadığı rol de vurgulandı.

Pol-Der Diyarbakır şubesinin kongre sinde üyeler, toplu sözleşmeli sendika hakkı, çalışma saatlerinin günde 8 saat olarak belirlenmesi, hafta sonu izinlerinin belirli bir düzen içinde saptanması gibi taleplerde bulundular. Ayrıca tüm delegeler, siyasal partilerin baskı aracı olmamaya kesinlikle kararlı olduklarını da vurguladılar.

1 MAYIS SÜNGERİ

METİN ÇULHAOĞLU

Önce adet yerini bulsun. 1 Mayıs'ın olaysız geçmesinde, kimsenin burnunun kanamamasında katkısı olanları kutlayalım. Gerçi İçişleri Bakanı'nın dediği gibi bir "aşama" değil, ama 1 Mayıs'ın hem yığınsal hem de olaysız bir biçimde kutlanışı, gerçekten büyük önem taşıyor. Bu sevinç ve mutluluğu herkes paylaşıyor. Herkes, "demokrasi güçlerinin" yeni bir zaferinden söz ediyor. Etsinler. Ama bazı koşullarda: En başta zafer sarhoşluğuna kapılmadan. "Olaysız 1 Mayıs" ferahlamasının, önemli bazı gerçekleri örtbas etmesine izin vermeden.

1 Mayıs'ta bir başka "başarı" daha var. Türkiye'de uzun yıllar 1 Mayıs'ın işçi bayramı mı, yoksa "çiçek bayramı" mı olduğu tartışıldı. Bilinen çevreler, "çiçek bayramı" saçmalığını dayattılar. Artık tartışmanın son bulması gerekiyor. Son 1 Mayıs'ta Taksim alanında bulunanlar, mecazi anlamda da olsa işçi bayramı ile "çiçek bayramı"nın nasıl içiçe geçtiğini gördüler. Hem de maocu terminolojiye pek uygun bir biçimde. Mao "yüz çiçek açsın yüz fikir birbiri ile yarışsın" demedi mi? Yazık ki öyle oldu. Mayıs'ın ısıtıcı güneşinde kırlarda yüzlerce çiçek açarken, Taksim alanında da yüzlerce "fikir" ve slogan birbiri ile yarıştı.

Buradan başlanabilir. Şimdi, buradan hareketle "Olaysız 1 Mayıs" ferahlamasını noktalama, sarhoşluk dönemini kapatıp temeldeki gerçekleri görme zamanı. Bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinin başarısı için, sonraki 1 Mayıs'ların nicelik ve nitelik olarak daha görkemli bicimlerde kutlanabilmesi için bu gerçeklerden kaçmamak, üzerlerine yürümek gerekiyor.

Sorular çok açık olarak ortada. İşçi sınıfının birlik ve dayanışma gününün, "yüzlerce sloganın birbiri ile yarıştığı" bir gün haline getirilmesi hangi haneye yazılacak? Kazanç mı, kayıp mı? "Olaysız 1 Mayıs" sarhoşluğundan kurtulabilenlerin tümü, daha önceki 1 Mayıs'lara kıyasla son 1 Mayıs'ta işçi katılımının son derece düşük olduğunda birleşiyorlar. Bunu nereye işaretlemek gerek? Kazanç hanesine mi, kayıp hanesine mi? Bütün bunlar nasıl bir tablo oluşturuyor, neye işaret ediyor?

Tek tek somut olguların bileşimi, ilginç bir tablo oluşturuyor. Bu tablonun tümünü, en genel hatları ile, 5 Haziran öncesine dönüş çabaları olarak tanımlamak mümkün. Şöyle: Sanki 1 Mayıs'la, 5 Haziran'dan sonraki gelişmelerin üzerine bir sünger çekilmek isteniyor. Mayıs ayının bir günü, nesnel olarak, onbir aylık birikmiş gerçekleri devreden çıkarmak için kullanılıyor. Örneğin bir 20 Mart unutturulmak isteniyor. Sanki akıp gitmekte olan bir film durduruluyor ve 5 Haziran öncesine "geri dönüş" yapılıyor. Tablo bu. Peki, bileşkenleri neler?

Bir kere "solun bölünmüşlüğü" var. Ne kadar çok "bölündüğüne" kanıt olarak da 1 Mayıs gösteriliyor. "Yüzlerce sloganın birbiri ile yarıştığı" Taksim alanı, kimilerince bölünmüşlüğü simgeleyen alan oldu. Ancak, "solun bölünmüşlüğü", kendi başına pratik bir değer taşımıyor. Buefsane, gerçek değerini CHP imajı ile bütünleştiğinde buluyor. "Bölünmüşlük" masalının kaderi, CHP ile birlikte. Biri inerken, diğeri de iniyor. Birinin yıldızı parladığında, ötekinin de parlıyor. 1 Mayıs'ta da böyle oldu. "Solun bölünmüşlüğü"nü yeniden piyasaya sürmeye çalışanlar, 1 Mayıs'ın en büyük şerefini de CHP iktidarına tanımakta gecikmediler. Özetle: Bir yanda "bölünmüş" sol, diğer yanda güçlü ve demokrat CHP. Aynı 5 Haziran'dan önce olduğu gibi.

Sonra ayrıntılar var. Görkemliliği, niceliği ve güvenliği bir yana. Bir de 1 Mayıs'ın fiili kullanımı var. Pratikte 1 Mayıs, ne yazık ki, yığınların bilinç, beklenti ve mücadele düzeyini, 5 Haziran öncesine indirmek için kullanılıyor. Bu oyunda rol alanlar için, umut ekmeği yene yene bitmiyor. Örneğin Ecevit'in gerilemesi bile yepyeni bir "umut" olabiliyor. 1 Mayıs'la birlikte Ecevit, "sınırsız özgürlük" vaadini de unutturma başarısını gösterdi. Ecevit şimdi "sınırsız özgürlük" vadetmiyor. "Sınırsız özgürlük isteme özgürlüğü" vadediyor. Bu da kimileri için yeni bir "umut" oluyor. Ama bu biterse başka "umut"lar da var. Yirmi küsur CHP'li parlamenter 1 Mayıs gösterilerinde yer almadılar mı? İşte bu da "sol sosyal demokrasi" ya da "ulusal burjuvazinin sola açık kanadı". Mizansende bunların da yeri var. Tümü birden, "birşeyler yapmak" zorunluluğunu arka plana itip, "birşeyler beklemek" öğüdünün gerekçelerini oluşturuyor.

"Birşeyler yapmak" zorunluluğunu, "birşeyler beklemek" perdesi ile gizleme girişimlerine alet olan her olay dikkatli bir değerlendirmeye muhtaç. 1 Mayıs, bir de bu yanı ile değerlendirme bekliyor. Böyle bir değerlendirme için ise, elde bazı şaşmaz ipuçları var. Örneğin, işçi katılımının düşüklüğü. Neden böyle oldu? Önceki 1 Mayıs'lara onbinlerle katılan işçiler, neden 1 Mayıs 1978'e yalnızca onbeş-yirmi bin kişi ile katıldılar?

Çok basit ve birbirine sımsıkı bağlı nedenlerle. İnsanların coşku ve heyecanını sürekli olarak diri ve ayakta tutmak en başta "biz kendimiz birşeyler yapabiliriz" inancının yerleşmesine bağlı. "Başkaları bizim adımıza birşeyler yapacak" beklentisi ise yalnızca çok kısa ömürlü bir coşku ve heyecan yaratabilir. Bu gerçeği bilenlerin başında da burjuvazi yer alıyor. Bilgisini, sol görünümlü unsurların beklenti tarlasına ektiği tohumlarla pekiştiriyor.

Başta işçi sınıfı, kitleler hep bekleyecekler. Örgütlenmek için *bekleyecek*. Desteklemek için CHP'nin ilerici girişimlerini *bekleyecek*. Türkiye'ye sınırsız özgürlüğün gelmesini *bekleyecek*. CHP'nin vaadlerini yerine getirmesi için "sol sosyal demokrasi"nin parti içi dayatmasını *bekleyecek*. Faşist odakların dağıtılması için, İçişleri Bakanı'nın gerçekleri görmesini *bekleyecek*. Peki ama iş yapmak da gerekmez mi? Gerekir. Onun için de 1 Mayıs'tan 1 Mayıs'a 364 gün *bekleyecek*.

Bekleme felsefesi ile kalıcı bilinç, heyecan ve coşku olmaz. Bekleme felsefesi demek, işçi sınıfının kendiliğinden hareketlenmesine bir biçim verememek, ona bir şey kazandıramamak demek. Çok bilinen bir deyimle "kendiliğindenliğe boyun eğmek" demek. Türkiye'de beklemeci filozofların tümü bu niteliği taşıyor. Türkiye'de kitle hareketlerine damgasını vuran sağ sapma, menşevizm de buradan kaynaklanıyor. Türkiye'de gelmiş geçmiş tüm menşevik çizgilerin, tüm işçi sınıfı edebiyatına rağmen, tüm mücadele ve tartışmaları işçi sınıfı dışındaki kesimler içinde odaklaştırmaları da hiç kuşkusuz rastlantı değil. Menşevizmin teorisi, beklemeye dayanıyor. Bekleme teorisi de, kendi başına iş yapacak bir sınıf olan işçi sınıfını; değil, yine bekleme eğilimindeki, kendi başlarına iş yapamaz nitelikteki küçük burjuva kesimleri odak ve eksen almaya dayanıyor. Daha açığı: işçi sınıfını, proletarya dışı kesimlerin içinde "kaynatmak". Küçük burjuva düşüncesinin ağır basıp bunun gerçekleştirildiği koşullarda ise hep birlikte "birşeyler" bekleniyor. Yüzlerce slogan birbiri ile yarışıyor. "Siyasetler", gövde gösterisi yapıyor.

Sovyet araştırmacı Evzerov'un, revizyonistlerin "kitle hareketi" anlayışı konusunda önemli bir değerlendirmesi var. Şöyle diyor Evzerov: "Revizyonistler, kitle hareketini, nüfusun diğer kesimlerini proletaryanın yanına kazanacak bir faktör olarak değil; kullanımı proletarya dışı unsurların havasına göre belirlenecek bir araç olarak görürler." (Bernsteinizm'in Tarihi'nden, Socialism: Theory and Practice, Ocak 1978)

1978 1 Mayıs'ının başarısı, hiçbir zaman, içerdiği bu büyük tehlikeleri unutturmamalı. Çünkü "olay çıkmaması" madalyonun yalnızca bir yüzü. Üzerinde ayrıca tartışılabilecek bir yüzü. Madalyonun öteki yüzünde işçi sınıfının, resmen ve alenen proletarya dışı kesimler içinde "kaynatılması" var. İşçi sınıfının birlik ve dayanışma gününün, proletarya dışı kesimlerin "havasına göre" kullanılması var. Onbir aylık bir diriliş ve canlanma döneminin üzerine çekilen bir sünger, kitlelere verilen bir müsekkin olma tehlikesi var.

1 Mayıs 1978'i gerçekten kutlayanlar, bu tehlikelere karşı da mücadele edecekler.

MAYIS GÜNEŞİNDE AÇIĞA

İşçi sınıfının uluslararası birlik ve dayanışma gününün büyük bir antifaşist, antiemperyalist kitlesel gösteriye dönüşmesini engellemek için burjuva basın elinden gelen tüm gayretleri gösterdi. Daha mitingten haftalarca önce başlatılan ve "askeri çevrelere yakınlığı ile bilinen" bir dergide yankısını bulan "Mayıs ayında Doğudan esecek terör rüzgarları" safsatası daha sonra giderek "1 Mayıs'ta İstanbul kana boyanacak" söylentisine dönüştürüldü.

Çingene bohçasını andıracak kadar renkli olan kağıt ziyanı büyük gazeteler, o gün İstanbul halkına sokaklara çıkmamalarını, hatta mümkünse şehir dışına çıkmalarını öğütlediler. "Şeytanın kızıl çocukları" aksi takdirde evlere ve arabalara kadar gelip İstanbulluların kanlarını içeceklerdi!

SERMAYE PARTİLERİNİN TELAŞI

Burjuva basınının bu "kanlı avantür" korosuna burjuva partileri de katıldılar. Kimisi yandaşlarına kırlara açılıp bahar bayramını kutlamayı öğütlerken, kimi de hükümetten gösterinin yasaklanmasını istiyordu. Ama 1 Mayıs günü İstanbul'da kan akmadı. Aksine "bahar bayramını" kutlamak için kırlara açılan faşistler yeşil çimenleri kırmızıya boyadılar. Etimesgut'ta faşistler bir inşaat işçisini ağır yaraladılar.

1 Mayıs burjuva basınının ve partilerinin tahmin ve temennilerinin aksine demokratik güçlerin güçlerini gösterdikleri bir şekilde kutlandı. Akbabalar gibi olay çıkmasını bekleyenler, bunun üzerine telaşa düştüler. 1 Mayıs alanında neden Atatürk'ün ya da Fatih Sultan Mehmet'in resminin taşınmadığını sordular.

Sermayenin öz evladı AP'nin başı mitingi "utanç verici" olarak niteledi. Hükümeti, 1 Mayıs'ta İstanbul'u terketmek ve şehri eşkiyaya bırakmakla suçladı. AP'nin başına göre Taksim'de bir kızıl ihtilal provası yapılmıştı. Koroya sermayenin postal kabarası da katıldı. Mitingde kızıl bayrakların dolaştırıldığını, o gün İstanbul'da devletin olmadığını bağırdı. Ses tonlarından Taksim'de kan akmadığından üzgün oldukları anlaşılıyordu.

1 Mayıs egemen sınıfların korkulu rüyası oldu.

İktidardaki muhalefet Demokratik Parti Genel Başkanı ve İş Bankasının yönetim kurulu üyesi Ferruh Bozbeyli yeni göreviyle mütenasip bir demeç verdi. Bozbeyli'ye göre hükümet programında 1 Mayıs'ın kutlanması yoktu. O halde Ecevit nasıl olur da böyle bir işe izin vermişti. Hele mitingde Atatürk'ün portresinin bulunmaması bu suçu daha da affedilmez kılıyordu.

Kronik iktidar CGP ise hem iktidarda hem de muhalefette bulunmanın verdiği avantajla çok rahat konuşuyordu. Mitingde kan dökülmemişti ama, ya kızıl bayrakların açılmasına ne demeliydi? Bu düpedüz son Türk devletinin temellerine yüksek dozda dinamit konulması demekti.

Özetle işçi sınıfının düşmanları, işçi sınıfının birlik ve dayanışma gününün kutlanmasından çok rahatsız olmuşa benziyorlardı. Hele cinayet şebekelerinin planlarının tutmaması bu rahatsızlığı daha da artırıyor, işçi sınıfı düşmanları bu rahatsızlıklarının sonucu olarak kıvranıp duruyorlardı.

FÜHRER ALAMAN İLLERİNDE ...

Anarşinin kaynağı sermayenin postal kabarasının führeri ise olaydan hemen sonra "3 Mayıs Türklük bayramını" da kutlamadan ağababalarından emir almak üzere Alaman ellerine sefer düzenledi. Führer Almanyalı faşistler tarafından hararetle karşılandı. Hıristiyan demokratlar başbuğu baştacı ettiler. Türkeş Almanya'ya Hıristiyan demokratların yöresel propaganda teknikleri hakkında geliştirdikleri yöntem için bilgi almaya gitmişti. Alman Hıristiyan demokratlarının ise bu konuda Büyük Alman İmparatorluğunun Propaganda Bakanı Göbels'in tekniklerinden yararlandıkları biliniyordu.

Almanya'daki Türk işçileri ve Alman demokratları Türkeş'in Almanya seferi üzerine geniş bir antifaşist gösteri düzenlediler. Mitingde Alman demokratları ile Türk işçileri "Türkeş go home" dediler. Ama Türkeş pek iyi ingilizce bilmediğinden olsa gerek bunu anlamadı ve Türkiye'ye dönmedi. O günlerde Türkiye'deki

"Cezacı Osman"

Ülkü Ocaklarının kapatılması istemi, mahkeme tarafından reddedildi. Ankara Valisi Tekin Alp tarafından ileri sürülen istem, Ankara Birinci Asliye Ceza Mahkemesi tarafından reddedildi. MHP organı Hergün gazetesi, bu kararı "Türkiye'de hakim var" biçiminde değerlendirdi.

Evet, "Türkiye'de hakim var". Kim bu hakim, tanımak gerek. Adı Osman Balvek. Adaşı eski Bornova savcısı Osman Kırkyaşaroğlu ile de büyük benzerlikleri var. Osman Balvek, "cezacı Osman" adı ile biliniyor. Önüne gelene cezayı bastırması ile ünlü. Nasıl oldu da Ülkü Ocakları Osman Balvek' in elinden kurtuldu? Bunu görmek için, "Cezacı Osman"ı daha yakından tanımak gerekiyor.

Birinci özelliği, 1972'den sonra, bir fikir "suçu" ile ilgili olarak eski TİP'li parlamenter Çetin Altan'ı mahkum ettirmesi. "Cezacı Osman" önce bu yanıyla dikkati çekti.

Osman Balvek, ODTÜ'de boykot yapan öğrencilerin davasına da baktı. Öğrencilerin davası görülürken şu ilginç sözleri sarfettiği, davaya katılanlar tarafından biliniyor: "Karayollarında trafik kuralları geçerli olduğu gibi, hayatın da bazı kuralları vardır. Bu kurallara uymayanlar, cezalandırılırlar."

ODTÜ öğrencilerinin avukatları, söz konusu davanın bir trafik davası olmadığını Balvek'e hatırlattılar, ama "Cezacı Osman" cezada israr etti.

Osman Balvek'in özellikleri bununla kalmıyor. Balvek, bir süre Eskişehir'de, Mihalıçcık ilçesinde görev yaptı. Görevi süresince bölgenin çıkar çevreleri ile, toprak ağaları ile yakın ilişkiler kurduğu söyleniyor. Yine söylentilere göre, Balvek, Mihalıççık'taki görevi sırasında, ünlü toprak ağası ve MHP'nin ileri gelenlerinden Gün Sazak ile de yakından ilişkiler kurmuş.

Hergün gazetesi "Türkiye'de hakim var" başlığını atmakta haklı. Türkiye'de gerçekten Osman Balvek adında bir hakim var. Ankara valisi Tekin Alp baltayı taşa mı vurdu dersiniz?

KAN DÖKECEKLER!
ellibin sopa!
saklanın!
kaçın!
SALDIRACAKLAR!
YAĞMA EDECEKLER!

1

ÇIKANLAR

"anarşik" olaylarda ise gözle görülür bir azalma sezildi.

ECEVİT BULGARİSTAN'DA..

İktidara geldikten sonra leyleği havada gören Ecevit de, führer Almanya seferini yaptığı sıralarda kardeş Bulgaristan'a resmi bir ziyaret yaptı. Bulgaristan işçi sınıfı Türkiye'den gelenlere şimdiye dek pek görülmemiş bir karşılama töreni yaptı. Fırtınaya rağmen Sofya sokakları iki ülke arasında dostluk ve işbirliği yapılmasının gerektiğini anlatan seslerle çınladı.

Ecevit hükümetinin her yaptığına "muhalefetin cezai ehliyeti yoktur" ilkesi gereğince karşı çıkan AP'nin başı ise bu kez konuşmadı. "Sosyalist ülkelerle işbirliği benim dönemimde başladı. Bunun gerçek sahibi benim" havalarındaydı. Pekçok kişi sosyalist ülkelerle ilişkilerin geliştirilmesinin Türkiye halkının gerçek çıkarlarına uygun olduğunun farkındaydı. Ancak bunu kendi kendilerine farketmediler. Bu konuda da en büyük iş sosyalistler tarafından yapılmıştı. Burjuvazi sosyalist ülkeleri bir gerçek olarak kabul etmek zorunda bırakılmıştı.

"SOLCU DGM'LER"

Evvelki haftaların sonlarına doğru Milli Güvenlik Kurulu toplantısı yapıldı. Toplantıda genel güvenlik sorunlarının konuşulduğu açıklandı. Ancak Adalet Bakanı Mehmet Can'ın da toplantıya katılması adalet kurumlarıyla ilgili birşeylerin konuşulacağı konusunda yeterli bir fikir oluşmasını sağladı.

Yapılması istenenin ne olduğu daha sonra açıklandı. Bakanlar Kurulu Milli *Güvenlik Kurulu'nun "tavsiye ettiği" İhtisas Mahkemeleri ile ilgili* konuları görüştü.

"İhtisas Mahkemeleri" anarşik olayların önlenebilmesi için düşünülmüştü. Tüm Türkiye'deki yargıçlar İzmir Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı gibi "jet" olmadıklarından anarşik olaylarla ilgili kararlar geç alınıyor bu da anarşistlerin daha da cesaretlenmelerine yol açıyordu. Bu gerekçeyi ileri süren Ecevit yalnızca anarşik olaylara bakacak özel ihtisas mahkemelerinin kurulacağını açıklıyordu. Açıklamalara göre bu mahkemelerin kuruluşunda Ticaret Mahkemeleri, Basın Mahkemeleri gibi kurumlardan esinlenecekti.

Ecevit herşeyi düşünmüştü. Bu mahkemelerin kurulmasıyla Anayasa da zedelenmiş olmayacaktı. Doğal hakim ilkesine uyularak mahkemeler oluşturulacaktı. Ayrıca bu mahkemelerin daha işler hale getirilmesi için bir de adli zabıta kurumunun genişletilmesi, modern araç ve gereçlerle donatılması tasarlanıyordu.

Ecevit bu açıklamayı yaptı, ama, doğal hakim ilkesinin nasıl olup da bozulmayacağı konusunda pek birşey söylemedi. Henüz düşünme aşamasında olsa gerekti...

AP'nin başı ise Ecevit hükümetinin her yaptığına karşı çıkmak zorunda olduğundan ihtisas mahkemelerini abesle iştigal olarak yorumladı. AP'nin başına göre Anayasa DGM'lerin kurulmasını öneriyordu. Anayasanın çiğnenmesi önlenmek isteniyorsa DGM'ler kurulmalıydı. Buna başka isimler bulmanın hiç bir anlamı yoktu!

...VE DE TOPRAK REFORMU

12 Mart döneminde CGP'li yakınlığı ile bilinen İlhan Öztrak tarafından hazırlanan fakat buna rağmen meclislerden kuşa döndürülerek çıkarılan Toprak ve Tarım Reformu tasarısı 10 Mayıs tarihinde tümüyle ortadan kalkacak. Nasrettin Hoca'nın leyleğini andıran Toprak ve Tarım Reformunun hazin hikayesi şöyle:

Bilindiği gibi 12 Mart'tan sonra kurulan beyin kabinesinde çatlağın başlamasına neden olan olay Toprak ve Tarım Reformunun çıkarılmasının tehlikeye düşmesiydi. Daha sonra kurulan 12 Mart kabinelerinde de toprak ve tarım reformu baş sorun olma özelliğini korudu. Ancak sınırlı da olsa bir toprak reformu çıkarıldı. Toprak reformunun gerçek sahibi İlhan Öztrak bile reformun yasalaşmasından sonra "artık toprak reformu kalmadı" diyordu. Yasa öyle bir hale sokularak çıkarılmıştı ki, yasayı hazırlayanlar bile onu tanıyamadılar.

Gel zaman, git zaman devir değişti. Toprak reformu uygulamasına geçildi. Hükümette bu görev MHP'ye verildi. MHP toprak reformundan çok partizanlık düşüncesinde olduğundan bu kadroları kendi yandaşları için kullandı. Ancak bu sıralarda ortaya çıkan Güney-Doğu sulama projesi hesapları altüst etti. Sovyetler Birliği Güney-Doğu'nun sulanması için büyük bir projeye katılacağını açıklayıp, bunun temelleri de atılınca daha önce toprakları kamulaştırıldığı halde seslerini çıkarmayan büyük toprak sahiplerinde bir kıpırdanma başladı. Önce Başbakanlık binası büyük toprak sahipleri, çocukları ve karılarıyla basıldı. Ancak seçim arifesi olduğundan buna kimse aldırmadı. Ancak daha sonra bu olay boyut değiştirdi. DP'den toprak reformu meselesi nedeniyle ayrılıp AP'ye geçen toprak ağası Mustafa Kılıç bu kez de biraz demokrasiyi kurtarmak, biraz da topraklarını kurtarmak amacıyla AP'den istifa ederek CHP ile kurulan hükümete katıldı. Kılıç, CHP'den toprak reformu dondurulacak sözünü almıştı.

Burjuva partileri 1 Mayıs'ı karalama çabalarında başarısız kalacaklar

DONDURULAN REFORM

CHP verdiği sözü tuttu. Toprak ve Tarım reformuyla ilgili Devlet Bakanı Enver Akova toprak ve tarım reformunun dondurulduğunu açıkladı. Reform nedeniyle meydana gelen bazı haksızlıklar düzeltilecekti. Ancak CHP hükümeti bunun ayıbını da üstlenmek istemiyordu. Akova mecliste yaptığı bir konuşmada, "toprak ve tarım reformu uygulaması yalnızca Urfa'da durduruldu" dedi. Kimse de kendisine "başka bir yerde uygulama var mı?" diye sormadı.

Sonunda istenen oldu. Zaten pek bir şeye benzemeyen toprak ve tarım reformu ile ilgili yeni yasa "çıkarılamadığından" eski yasa 10 Mayıs tarihinden itibaren ortadan kalktı.

12 Mart'la başlayan, Anayasa Mahkemesinde boyutlanan Toprak Reformu macerası CHP hükümeti ile noktalandı...

Dediler ki....

1 Mayıs 1978, sağ ve "sol"da çeşitli biçimlerde değerlendirildi. Bu değerlendirmelerin bir bölümü, basına da yansımış bulunuyor. Burada, hiç kuşkusuz 1 Mayıs'a kudurgan sağ gözlüklerle bakanlardan ve "bizim işimiz" sarhoşluğunun verdiği şımarıklıkla yeniden sağa sola saldırmaya başlayan sözde "sol" çevrelerden örnekler verecek değiliz. Gazetelere şöyle bir göz atıldığında ilgi çeken bazı alıntılar, kimlerin 1 Mayıs'a hangi gözle baktığını sergilemeye yeter sanırız.

ESKİ GÖZ AĞRIM 1 MAYIS'I DA KORUDU

"Üç beş bomba patlatıp yirmi otuz kişiyi öldürmek; çevredeki damlara gizlenip makineliyle kalabalığı taramak; panik yaratıp çoluğu çocuğu ezdirmek gerekirdi. Ama olmadı. 1. Ordu'nun koruma ve kollama işlevini özenle yerine getirmesi, teröre fırsat tanımadı." (İlhan Selçuk, 1 Mayıs ta Geçti, Cumhuriyet 3 Mayıs Çarşamba)

İKİNCİ ESKİ GÖZ AĞRIM, BİRİNCİSİNİ BİR TANISA...

"Taksim alanına en kalabalık grupla DEV-GENÇ katıldı. 1 saat 40 dakika sürdü yürüyüşleri. Gençler, 12 Mart döneminde öldürülen arkadaşlarını unutmadıklarını vurguladılar: "kurtuluşa kadar savaş" diye bağırdılar. Ancak bu savaşın somut koşulları, yöntemleri nedir ve ne niteliktedir? Kamuoyuna bir iyi açıklamaları gerekiyor." (İlhan Selçuk, aynı yazı)

KABAKLI, MAOCULARI SEVİYOR

"Ama neden? Mademki komünisttirler, 1 Mayıs'ı kutlamak ötekilerinin de hakkı değil mi? Maocunun ne eksiği var Leninciden? O şimdi daha ilerici. Hiç olmazsa memleketi Moskova'ya satmayacağı da belli." (Ahmet Kabaklı, Ayranımız Kabarana Kadar, Tercüman, 3 Mayıs Çarşamba)

ECEVİT BUNA NE BUYURACAK?

"Eğer Türkiye demokrasisinde Bülent Ecevit bir Komünist Partisi eksikliği görüyor idiyse, böyle bir partinin kurulmasını engelleyen yasaların kaldırılması için, yasa teklifi getirirdi. Gerekli yasa değişikliklerinin yapılacağını parti programına koyardı.

"Her ikisinin de yapılmamış olması, sözlerin veya en azından öne sürülen gerekçenin içtenliği konusunda şüphe vericidir." (Güneri Civaoğlu, Tutarsızlıklar Çelişkiler, Tercüman, 3 Mayıs Çarşamba)

BANA GÖRE "PRİMUS INTERPARES"

"Sinetsen geçerken 1 Numaralı adamı gören halk, başladı alkışa. Televizyon programlarının 1 numaralı adamı Cüneyt Arkın geçiyordu sinema emekçileri arasında. Ve 1 numaralı adam, yüzbinlerin içinden biri, bir sıra neferiydi Dolmabahçe yokuşunu sloganlar söyleyerek, "Sansüre Hayır" diyerek tırmanırken." (Oya Baydar, Yahu Bu Halk Değil mi? Politika, 2 Mayıs Salı)

CHP İKTİDARININ FARKI...

(1 Mayıs'taki slogan ve dövizler kastediliyor.)

"Geçen yıl ile bu yıl arasında bu alandaki farklılık şuradadır:

"Demirel hükümeti döneminde o durumlar takipsiz kalmıştır. Bugünkü hükümetin valisi ise sözkonusu olayların film ve tutanaklarla saptandığını, gereken kovuşturmanın yapılacağını açıklamıştır." (Abdi İpekçi, Durum, Milliyet 4 Mayıs Perşembe)

ÇALIŞMA BAKANI ECEVİTTEN BAHİR ERSOY'A

İLHAN AKALIN

24 Temmuz, Türk-İş tarafından "işçi bayramı" olarak ilan edilmiştir ve "kutlanmaktadır." Bilindiği gibi 24 Temmuz 1963'de 274 sayılı sendikalar yasası ile 275 sayılı toplu iş sözleşmesi - grev - lokavt yasası kabul edilmişti. Bu dönemin Çalışma Bakanı, bugünün Başbakanı Bülent Ecevit'tir.

Çalışma Bakanı Bülent Ecevit döneminde çıkartılan 274 ve 275 sayılı yasalar için çok şey söylendi, söylenmekte. Söylenenler 1966'larda başladı. Söylenenlerin başında yetki alma işleminin sakatlığı ve bunun giderilmesinin yolunun da referandum olduğu geliyor. İsteklerin başında bu konunun gelmesi gerek Anayasa, gerekse sınırlı da olsa 274 - 275 sayılı yasalarla işçilere tanınan hakların kullanılmasının engellenmekte olmasından. Uygulamada bu engelleme ilerici - devrimci sendikaların dayatmaları ile en aza indirilmeye çalışıldı ve indirildi ama ortadan kaldırılamadı. Geride bıraktığımız iki dönemde ise engelleme doruk noktaya ulaştı. Birinci dönem 12 Mart dönemi, ikincisi ise MC dönemi.

MC döneminde Çalışma Bakanlığı alanı, ortaklardan MSP'nin payına düşmüştü. MSP bu alanı diğer ortakları gibi alabildiğine kullandı. En üst düzeyden başladı, adım adım ve kararlı biçimde kapıcılara kadar indi. İş müfettişleri perişan edilirken "teftişe yetkili" kartları düzenleyerek MSP militanlarına dağıtıldı. Bölge Çalışma Müdürlüklerinin tamamına imam-hatipler getirildi.

İşçilerin ekonomik-demokratik mücadelesi açısından Çalışma Bakanlığı ve Bölge Çalışma Müdürlüklerinin büyük önemi var. Hem iş yasasının hem de 274-275 sayılı yasaların uygulanmasında bütün yollar Bölge Çalışma Müdürlüğü'nden geçiyor. MC ve ortağı MSP bu yolu çok iyi kullandı. Gerek Hak-İş gerekse MİSK kullanılan bu yolla parsa topladı.

SENDİKACI BAKAN: BAHİR ERSOY

Bugün Çalışma Bakanlığı koltuğunda eski bir sendikacı oturmakta: Bahir Ersoy. Dünün Çalışma Bakanı, 274-275 sayılı yasaların çıktığı dönemin çalışma bakanı Bülent Ecevit de başbakan.

İşçilerin mücadelesi iş yasası; sendikalar yasası, toplu sözleşme, grev ve lokavt yasalarının değiştirilmesi yönünde sürüyor. Sürüyor ama değiştirilmesi yönünde. Bahir Ersoy'un bakanlığınca bir hazırlık görünürlerde yok. Bu, birinci saptama.

İkinci saptama, bugünle ilgili, uygulamayla ilgili. Başka bir deyişle işçilerin Anayasa ve 274 - 275 sayılı yasalarla sahip oldukları örgütlenme; toplu sözleşme ve grev yapma haklarının kullanılmasıyla ilgili. Kullanma da yolların geçtiği Bölge Çalışma Müdürlükleriyle ilgili. Sendikacı Bakan Bahir Ersoy'un yönetimindeki kuruluşlarla ilgili.

ESKİ TAS, ESKİ HAMAM

Bugün Çalışma Bakanlığı koltuğunda eski bir sendikacı var. Bölge Çalışma Müdürlüklerinden imam-hatipliler alındı, yerlerine başkaları getirildi. Getirilen başkaları, gidenlerin yaptıklarını aynen sürdürüyor. Yani işçilerin örgütlenme ve toplu sözleşme ve grev hakları yine engelleniyor. Engellemenin sürüp gittiğini, uygulamadan örnek vererek açıklamakta yarar var. Yukarıda belirtilen iki saptamaya bir üçüncüsünü eklemek gerekiyor. Üçüncü saptama şu:

20 Mart Direniş'ini hatırlamak yeterli. Hatırlanmasını istediğimiz 20 Mart Direnişi'nin görkemi değil. Bu görkemli direniş karşısında pek çok çevrenin tutumu: "Aman CHP iktidarının işini güçleştirmeyelim. Aman eylem yapmayalım" oldu. Aynı anlayış, konuyla ilgili olarak, "Aman Çalışma Bakanlığı'nın da Bölge Çalışma Müdürlüklerinin de üstüne gitmeyelim. İşleri güç. Bekleyelim, düzelir nasıl olursa. Şunun şurasında iktidara geleli ne kadar oldu ki?" biçiminde belirdi.

Ecevit'in Çalışma Bakanı Ersoy, sermaye ile yanyana

ÖRNEKLER İÇİNDEN YALNIZ BİRİ

İşçilerin bir sendikada örgütlenmelerinden sonra, toplu iş sözleşmesi yapabilmesi için yetki alınması gerekiyor. Yetki alma işinin başlaması, işçilerin örgütlü olduğu sendikanın Bölge Çalışma Müdürlüğü'ne yazı ile başvurmasını gerektiriyor. Bölge Çalışma Müdürlüğü'nün sendikanın yazılı başvurusuna yazılı cevabı ikinci aşama. Üçüncü aşama bu cevaptan sonra sendikanın gazete ilanı ve işkolunda kurulu sendikalara çağrıda bulunması.

Başka bir deyişle Bölge Çalışma Müdürlüğü sendikanın başvurusuna cevap vermeden işlemin yürümesi mümkün değil. Toplu iş sözleşmesi yapabilmek için alınması gereken yetki konusunda ilk numaralar bu noktada başlıyor.

Bölge Çalışma Müdürlükleri sendikaların bu başvurusuna cevap vermek "görev ve yükümlülüğünde" olmasına karşın bunu savsaklıyor. "Niçin cevap verilmiyor?" diye sorulduğu zaman beylik bir yanıt var: "Böyle bir işyeri var mı, yok mu tetkik ediyoruz." Bu tür yanıt verilen işyerleri arasında iki-üç dönem toplu iş sözleşmesi yapılmış işyerleri olduğu gibi, resmi sayılabilen işyerleri de var.

Bir örnek vermek mümkün. Örnekte birkaç özellik bir arada. İlk özellik, işlemin başlatılmasının MC dönemine, sonuçlandırılmasının ise bir sendikacının bakan olduğu döneme rastlamasında. Öteki bir özellik, bu örnekte bir kaç numaranın bir arada uygulanmış olmasında bulunabilir.

İşyeri, İngiliz Kültür Heyeti. Bu işyerinde çalışan 24 işçi Sosyal-İş üyesi olmuştur. Toplu iş sözleşmesi yapabilmek için yetki almak gereklidir. Ve Sosyal-İş 15 Kasım 1977 tarihinde Bölge Çalışma Müdürlüğü'ne başvurur. Bu başvuru yanıtsız kalınca 13 ve 28 Aralık 1977 tarihlerinde, Bölge Çalışma Müdürlüğü'nün görevleri de hatırlatılarak iki yazılı başvuru daha yapılır. Sonuçta, ilk başvurudan bir buçuk ay sonra 2 Ocak 1978 tarihinde yanıt alınabilir.

Yanıtın alınması ile birinci numara bitmiştir. Sendika gerekli çağrıları yapar ve sonucunda ikinci numara uygulanmaya konulur: Çağrıya itiraz vardır, belgelerin Bölge Çalışma Müdürlüğü'ne verilmesi gerekmektedir. Sosyal-İş gerekli belgeleri verir, itiraz eden Teknik-İş ve Türk-Büro belge vermez. Bu durumda Bölge Çalışma Müdürlüğü'nün yetki kararı vermesi gerekir. Bu kararın verilmesi gerektiği günlerde eski bir sendikacı Çalışma Bakanı'dır; ve yetki kararı verilmez. İrade beyanına başvurulacağı 16 Şubat 1978 tarihli bir yazı ile Sosyal-İş'e bildirilir. İrade beyanı 27 Şubat 1978 günü yapılır ve tüm işçiler Sosyal-İş üyesi olduklarını beyan ederler. Nihayet 13 Mart 1978 tarihinde Sosyal-İş'in yetkili olduğu bildirilir. Başvurunun üzerinden dört ay geçtikten sonra.

Bu dört aylık sürede işçiler toplu iş sözleşmesi yapma haklarını kullanamamışlardır. Ama işveren bu dört aylık dönemde iş yasasının kendisine bahşettiği işçileri işten çıkartma hakkını kullanmıştır. Daha başka öyle örnekler verilebilir ki, özellikle 15 - 20 işçinin çalıştığı işyerlerinde, işverene kazandırılan zaman içinde işverenler işçi çıkartma hakkını sonuna kadar kullanmışlar ve yetki alındığı tarihte işyerinde hiç işçi bırakmamışlardır.

Hani 1 Mayıs'a gelmeyecektin?

Dünkünden az olmakla birlikte, solun, sosyalizmin ticaretini yapmaktan başka bir endişesi olmayanlar, Türkiye'de bugün de var. Bunların önemli bir bölümü, "sanatçı" kesiminden. Reklamlarının yapılabilmesi, isimlerinin duyulabilmesi için yapmayacakları iş, söyleyemeyecekleri söz yok neredeyse.

Böylelerinden biri de yılların Nobel ve ödül hastası, nam düşkünü yazarı Yaşar Kemal. Yaşar Kemal, 1 Mayıs'tan bir iki gün önce maocu Aydınlık gazetesine bir demeç verdi. Demecinde, "1 Mayıs'ta bölücü bir tutumun hakim olduğunu, böyle bir gösteriye katılmayacağını" belirtti. Aynı yazar, daha önce yine reklam amacıyla maocu ceerideyi ziyaret edip "başarı dileklerini" ilettiğine göre bunda şaşılacak birşey olmadığını düşünenler çıkabilir.

Ancak Yaşar Kemal 1 Mayıs günü Taksim alanındaydı. "Hani sen gelmiyordun" diye soranlara, ipe sapa gelmez şeyler söylüyordu. Üstelik yakasında da "sosyalist" bir partinin rozeti bulunuyordu. Bu rozeti neden taktığı sorulduğunda, yine şaşkın şaşkın baktı. Ünlü yazarın yanında bulunanlardan biri şöyle dedi: "Canım Yaşar'ı bilmezmisiniz; kim rozet verse o mutlaka takacak bir yer bulur."

İşte Türkiye'nin ünlü yazarı böyle biri. Maocular da böylelerini iyi bildikleri için sık sık sayfalarında onlardan yararlanıyorlar. 1 Mayıs mı karalanacak? Gelsin Yaşar Kemal'den demeç... Sosyalizme küfür mü edilecek? Hemen Yaşar Kemal'e koşulsun. Bilinir ki, ünlü yazar reklam uğruna kimseyi geri çevirmez.

Türkiye'de kafasıyla, düşüncesiyle ve inançlarıyla tefessüh etmiş böylelerini adam edebilmek olanaksız. Harcanan zamana yazık. Yapılacak tek iş, onları sergilemek. İbreti alem olarak teşhir etmek. Ki, yeni, temiz insanlardan reklam için ona özenenler çıkmasın. İnsanların ismini duyurabilmesiyle, isminin temizliğini koruyabilmesi çoğu zaman birbirine uyuşmuyor. Özellikle nam düşkünü kariyeristler sözkonusu olduğunda.

12 MART'I YENMEK İÇİN

MUSTAFA BELGİN

Üç isim, akla kapkaranlık üç yılı getiriyor. 12 Mart döneminin en koyu karanlığında burjuvazinin apoletli temsilcileri tarafından idam sehpasına gönderilen Gezmiş, Aslan ve İnan'ın ölümlerinden bu yana tam altı yıl geçti. Üç isim, en başta bu karanlık dönemi hatırlatıyor. Cinayetli, terörlü, aramalı, sıkıyönetimli üç yıl. İnsanların birbirine düşman edildiği, komşunun komşudan ürktüğü, iğrenç "ihbar" furyasının damgasını vurduğu bir dönem.Türkiye üç yıl bu karanlığı yaşadı.

Bugün ise, kimi çevrelerde 12 Mart karanlığını unutma karanlığı hüküm sürüyor. Bu karanlığın temelinde de, "beterin beterivar" mantığı ile, bugünün koşullarına şükretmek; 12 Mart'ı kalıntıları ile üzerine yürünecek değil, unutulup tarihe gömülecek bir dönem olarak görme hastalığı var. Bu hastalık "ilerici", "demokrat" çevrelerde çok yaygın. Mantık, aynı mantık. Dün CHP'den ve liderinden "ileri demokrasiyi" hayata geçirmesini bekleyenler eğer bugün aynı kuruluşa ve kişiye "ileri demokrasiyi isteme özgürlüğü vardır" dedi diye alkış tutuyorlarsa; böyle bir yılgınlığın, böyle bir tevekkülün 12 Mart kalıntılarının üzerine yürümesini beklememek gerekiyor.

Görev yine işçi sınıfının, işçi sınıfının politik hareketinin görevi. Başı yine onlar çekecek. 12 Mart kalıntısı karanlığın üzerine önce onlar yürüyecek. Sonra yığınlar ve yılgınlar izleyecek.

Nedir 12 Mart karanlığının kalıntıları?

En başta şu: Bugün 12 Mart döneminde, burjuvazinin apoletli temsilcileri tarafından, düzmece "suç"larla hüküm giyen, karanlıkta inen darbelerle tüm yaşantısını zindanlarda geçirmeye zorlanan yüzlerce ilerici, yurtsever, demokrat ve sosyalist var. 12 Mart döneminde ve öncesinde, işçi sınıfı hareketi açısından yanlış eylem yapmaları, yanlış yolda yürümeleri bir yana. Burası o kadar önemli değil. Üstelik de bu karanlığın kalıtlarını yok etmek için parmaklarını dahi oynatmayanların, karanlığın üzerine yürümekten "ya daha beteri olursa" diye korkanların, bu yanlışları eleştirmeye hiç de hakları yok. Türkiye'de işçi sınıfı hareketi açısından böyle yanlışları eleştirmeye, yalnızca onların özgürlük hakkını sonuna kadar savunanların hakkı var. Bu anlamda sonuna kadar demokrat olanların, tutarlı olanların hakkı var. İşçi sınıfının, bilimsel sosyalist hareketinin hakkı var.

Küçük burjuvazi bu. Ne kadar kolay unutabiliyor. Ne kadar kolay bir biçimde ormana değil de tek bir ağaca bakabiliyor. Türkiye'de demokrasi mücadelesinin önünde sayısız görev varken, bu mücadelede atılması gereken sayısız adım varken, işin içinde birşey yapmayıp beklemek var diye nasıl tek bir ağacı ormanın yerine koyabiliyorlar. Türkiye zindanlarında yüzlerce ilerici, yurtsever varken nasıl onları bir kalemde silip sihirli vaadlerle kendilerini avutabiliyorlar.

Hak almanın bir dayatma sorunu, bir zor sorunu olduğu hiçbir zaman unutulmamalı. Dayatmadan, bastırmadan, gücünü, kararlılığını ve azmini göstermeden kimse sana "demokrasi" ve özgürlük hediye etmez. Hangi demokratik talep olursa olsun. Tümü göze göz, dişe diş bir mücadeleyi ve kararlılığı gerektiriyor. 141 - 142.nin kalkmasından, siyasi partiler yasasının demokratikleştirilmesinden 12 Mart hükümlülerinin özgürlüklerine kavuşturulmalarına kadar.

Kimi demokratların ya da adı "demokrata çıkanların" ustaca bir saptırması var. Söz, vaad ve beklenti, her zaman en somut, en acil görevlerin gizlenebileceği bir sis perdesi oluyor. Türkiye' nin "batılı anlamda sınırsız özgürlüklere sahip olmasını" istiyorlarmış. Peki bunun için ne yapıyorlar? Bu, "sağa da sola da karşıyız" diyerek mi gerçekleşecek? İhtisas mahkemelerinin kurulması ile mi gerçekleşecek? Hele hele, karşı olduğunuzu söylediğiniz bir dönemin darbesini yiyen yurtsever insanları zindanlarda tutarak mı gerçekleşecek?

Üç yurtsever gencin ölüm yıldönümünde, "demokrat" olduklarını iddia edenleri yeniden sarsmak, silkelemek gerekiyor. Yaşamlarının baharında burjuvazinin zindanlarına gönderilen, orada kalmaya mahkum edilen çok sayıda insan var. Haydi, ne duruyorsunuz? Bu insanların "bağımsız yargı organlarınca cezalandırıldıklarını" mı ileri süreceksiniz? "Bunlar çıkarsa anarşi yeniden başlar" gibi gülünç gerekçeler mi ileri süreceksiniz? Yoksa "demokrasiyi korumak gerekiyor; 12 Mart mahkumlarını salarsak burjuvazi ile aramız bozulur, iktidarda kalamayız. O zaman da MC gelir" safsatasını mı ileri süreceksiniz.Belki de zehir Hafiye Sükan ile maruf antikomünizm tüccarı Feyzioğlu'ndan çekiniyorsunuz. Peki ama bütün bunlardan sonra nasıl "halkçı", "ilerici", "demokrat" olduğunuzu söyleyebiliyorsunuz?

O halde görev işçi sınıfının görevi. Gerçekten demokrat olanların görevi. İşçi sınıfı ve gerçek demokratlar, yılgın olmayanlar 12 Mart'ı ve onun hükümlülerini unutmadılar. Onlara özgürlük verilmesi mücadelesine girilmeden, kendilerinin de özgür olamayacaklarını biliyorlar. Bu nedenle mücadelelerini sürdürüyorlar.

Gezmiş, Aslan ve İnan'ın ölüm yıldönümlerinde, yeni bir silkinişle, 12 Mart karanlığının kalıntıları üzerine yürüyelim. "Siyasi tutuklu" denen iğrenç cümlenin Türkiye'nin politik ve hukuki sözlüğünden çıkarılmasına çalışalım.

Üç yurtseverin anısına en büyük saygı, aynı dönemin mahkumlarının özgürlükleri için mücadeleederek gösterilir.

Tüm "siyasal tutuklu"lara, 12 Mart faşizminin kurbanlarına özgürlük!

Üç yurtsevere saygı

Hüseyin İnan, Deniz Gezmiş ve Yusuf Aslan'ın 12 Mart faşizmi tarafından idam sehpasına yollanışlarının üzerinden 6 yıl geçti.

"Yaşasalardı ne yaparlardı?" sorusunun yanıtını bulmak hayli güç. Ayrıca büyük bir önem de taşımıyor. Çünkü İnan, Gezmiş ve Aslan belirli ve özel bir dönemin isimleri oldular. Bugün öyle isimlerin ortaya çıkmaması, bu özel dönemin aşılıp gerilerde bırakıldığını gösteriyor. Gelişmenin diyalektiği böyle.

Gelişmenin diyalektiği, yaşamları, düşünceleri ve eylemleri ile geride kalanların unutulmaları anlamına gelmiyor. İnan, Gezmiş ve Aslan'ı iki açıdan hatırlamak gerekiyor. Birincisi, üç yurtseveri idam sehpasına gönderenlerden hesap sorulması açısından. Bu hesap da iki düzeyde sorulacak. Önce faşizme karşı mücadele edip onu yenerek, sonra da zaferle birlikte özel ve kişisel sorumlulardan birer birer hesap sorarak. Hareket, bu hesabı, ajandasında sürekli olarak muhafaza ediyor. Günü gelince kullanmak üzere.

İkinci olarak, İnan, Gezmiş ve Aslan'ı bir dönemi tanımak için hatırlamak gerekiyor. Tertemiz, pırıl pırıl gençlerin "son çare" olarak tutundukları dalın da kırılmasından sonra nerelere savrulabileceklerini görebilmek için bu dönemi hatırlamak gerekiyor. Örgütsüzlüğün, başıbozukluğun ve dağınıklığın egemen olduğu bir ortamda, insanlar güvendikleri, inandıkları hareket ve kişilerin de "çıkarcı", "kuyrukçu", "kariyerist" ve "korkak" olduklarını görürlerse ne yaparlar? Hele genç iseler, hele hele kaplarına sığamıyorlarsa?

İnan, Gezmiş ve Aslan yalnızca yaşadılar ve gördüler. Yaşayıp gördüklerini bilinçlerinin süzgecinden geçiremediler. İdeolojik düzeyleri buna elvermiyordu. Üçü de, ideolojik yetersizliğin getirdiği çaresizliği, cesaret, atılganlık ve mertlikleri ile yenmeye kalktılar. Paris Komün'nden yüz yıl sonra, üstelik bir avuç insanla "göğe tırmanmaya" çalıştılar. Başaramazlardı. Başaramadılar.

İnan, Gezmiş ve Aslan'dan geriye kalan cesaret ve atılganlığı sürdürebilmek bugünün yaşayan devrimcileri için de mümkün. Ama bir tek koşulla: Cesaret ve atılganlık örgütlü mücadele bilinci ile, örgüt inancı ile bütünleşebilirse. Başka almaşık yok. Çünkü 1971 öncesinden farklı olarak, günümüzün verileri, örgüt bilinci ve inancı olmadan cesaret ve atılganlığın da olamayacağını gösteriyor. İnan, Gezmiş ve Aslan'ın dramları, örgütsüz cesaret ve atılganlığın mümkün olabildiği bir dönemde yaşamalarından kaynaklanıyor. Bu dönemin aşılması da üç yurtseverin anısı için en büyük saygı olarak görmek gerekiyor.

Yaşasalardı, büyük bir olasılıkla bunu onlar da göreceklerdi.

HAREKET YAS
YERLEBİR

ZEKİ KILIÇ

Bir eylemin öngörülen amaç doğrultusunda işlev görebilmesi, daha sonraki adımların atılmasına katkı sağlayabilmesi için, hiç bir zaman gözardı edilemeyecek ön ve temel bir koşula ihtiyaç vardır. Bu koşul, eylemin düşünülmesinden, planlanmasına; hazırlıklarından, yürütümüne kadar olan süreçte yönetimin tek ve muktedir bir elde olmasıdır. Bu sağlanmadıkça, ya da bu koşulun sağlanabilmesi doğrultusunda sürekli ve ısrarlı bir çabanın içerisine girilmedikçe, büyük kalabalıkların görkemli görüntüsünün dumanları altına girmekten öte bir anlam taşımaz. Bunun içindir ki, işçi sınıfı partileri, o gün için hastalıklı, zaaflı akımların oluşturduğu sis perdesi yüzünden eyleme katılanlarca veya katılması gerekenlerce görülemeyen olumsuzlukları gidermek için, kısa süreli taktik avantajları kaybetme pahasına, yanlışlıklarla yarışmak yerine ona set olacak, baraj olacak bir tutumun içerisine girmişlerdir ve girmektedirler.

HAREKETİN SORUMLULUKLARI

İşçi sınıfının bilimsel sosyalizmi hedef alan partilerinin kademeleri ve üyeleri, her koşul ve durumda, yapılacak her işte, kotarılacak bir eylemde daima söz konusu işin veya eylemin kararlaştırılan biçimine ve disiplinliliğine,hareketin o andaki yönlendirme işlevini üstlenen yöneticilerin tekliğine karşı en büyük sorumluluğu ve titizliği göstermekle kendilerini yükümlü saymışlardır ve yükümlüdürler de. Bu nedenle, parti olarak tek başlarına kotarmayı öngördükleri eylemlerde, insiyatiflerini azaltacak en ufak bir girişime karşı en acımasız ve müsamahasız tepkiyi gösterirler. Yine bilimsel sosyalist hareketin üyeleri, kitle örgütlerinin tek başlarına veya ortaklaşa düzenleyecekleri eylemlerde, eylem öncesinde ve eylemin hedef ve yönlendirme ilke ve taktiklerinin saptanmasında elden gelen tüm katkıyı yapmaya çalışırlar. Kararlaştırılan biçim, saptanan hedef ve öngörülen disiplin, olması gerekenin altında bile olsa, eylemin öngörülen biçimiyle uygulanmasının en samimi ve en tutarlı uygulayıcısı olurlar. Bilimsel sosyalistler, verdikleri sözün sahibi olduklarını her fırsatta dışındakilere göstermek ve onlara güvenilir olduklarını anlatmak zorundadırlar.

YANILGILARA BAĞLI OLANLAR

Kitle örgütlerinin kuruluş amaç ve mücadeleleri açısından politik örgüt işlevi göremeyecekleri, bunlara, politik örgüt işlevi yüklendiğinde doğabilecek acı sonuçların neler olacağı hep söylendi, söylenmektedir. Yine bir uç yanlışlığa karşı olabilecek en kısa sürede önlem alınmazsa, yalnız başına zaman faktörünün bile bu yanlışlığı bir başka uç yanlışlığa dönüştüreceği gerçeğinin altı hep çizildi. Ne yazık ki, başka ülkelerin bilimsel sosyalist partilerinin acı deneylerle kanıtladıkları yanlışlıkların aynı ölçülerde ve etkinliklerde olmasa da, dünyanın başka ülkelerinde ve ülkemizde yaşanılmasının önü yine de alınamamaktadır.

Türkiye'de, özellikle 1966 yıllarından itibaren başlatılan kitle örgütlerinin önemini abartma, onları, parti önüne alma girişimleri hâlâ sürdürülüyor. 1966-1971 arası dönemde, bu süreç, bir yanda bir kısım kitle örgütüne parti işlevi yüklemek suretiyle sürdürülürken; diğer yanda,o günkü Türkiye İşçi Partisi'nin çeşitli kademelerinde görev alan sendika yöneticilerinin bu yanlış gelişmenin avantajlarını parti hareketine karşı kullanmaya başlamalarıyla devam ettirildi. O günkü DİSK yöneticilerinin büyük bir bölümü, parti içinde ayrı bir grup oluşturmaktan, grupları için imtiyaz istemeye kadar gittiler. Bütün bu gelişmeler bile, parti imajının ve gerekliliğinin öneminin ikinci sıraya alınmasına yetmiyordu. Yeni cazibeler, yeni çekim merkezlerine gerek duyuldu: Koşulların öngördüğü, mümkün kılabildiği legal çalışma olanaklarını, bu olanakları değerlendirebilecek politik örgütün varlığını reddetmek; bunun yerine olası, ama tamamen farklı ve o güne göre çok daha çetin ve zor koşulların olduğu açık faşist dönemlere özgü başka bir örgütlenme gerekliliği, illegalite gerekliliği savunuldu, önerildi. İllegalite, kendi başına bir "amaç", kendi başına bir "teori" haline getirildi. Yine illegalite, özellikle küçük burjuva aydın ve gençlik içinde bir mıknatıs gibi dolaştırıldı. Var olan, gerçek olan koşullar yerine, bu koşulların somut tahlili yerine, olası dönemlerin ve olası koşulların veri alınarak, örgütlenme ve mücadele hedefleri saptandı. O zor ve çetin koşulların, faşist döneme özgü koşulların doğduğu 12 Mart döneminde ise, o günkü TİP hareketine karşı kullanılan teoriler bir anda ya değişti, ya da iflas ettiği açıklandı.

İLLEGALİTE KENDİ BAŞINA AMAÇ OLAMAZ

İllegalite, işçi sınıfının bilimsel sosyalist partileri için, uygulandığı her dönemde, legal çalışma koşullarına kavuşabilmenin aracı olmuştur. İllegalite, hiç bir zaman kendi başına amaç olamaz, olmamıştır da. Yine illegal çalışmayı belirleyen toplumun, ya da ülkenin o günkü yasal düzenlemesi değildir. Yasal düzenleme önemlidir ama, belirleyici değildir. İllegalite, toplumun nesnel koşullarının zorunlu kıldığı "geçici" bir çalışma şeklidir. İşçi sınıfı partileri açısından sorun, şu veya bu tür çalışma şekillerinden birisini mutlaklaştırılmamasıdır. Hiç bir mücadele biçimi tek başına mutlaklaştırılamaz. Esas olan, her türlü mücadele aracını kullanmaya hazır hale gelmektir. Nesnel koşulların öngördüğü çalışmayı, mücadeleyi; yasal düzenlemelerin yapılış tarihine kadar ertelemek ise, gelişen işçi sınıfının bilimsel sosyalist hareketinin önüne engel dikmektir. Dün ve bugün, ülkemizdeki yasal düzenlemelerle, siyasal örgütlenmeye ilişkin yasal düzenleme, bütün eksikliklerine ve antidemokratik hükümlerine rağmen, dernekIerle ilgili düzenlemeye göre çok ileri bir düzeydedir. Ne var ki, hep dernekler kurulmuş, kurulu derneklerin konumu ve etkinliği dikkate alınmıştır ama, siyasi partiler yasasının uygulanabilirliği kenara bırakılmıştır.

MAKYAVELİZM

"Teori" gibi mutlaklaştırılıp öne sürülen illegalite cazibesi, aynı zamanda özellikle kitle örgütleri içinde çalışanları, her türden makyavelist tutum ve manevraları yapabilecek bir konuma geçici de olsa kavuşturdu. Bu konum, taraftarlarına yerine göre Kemalist, yerine göre cuntacı, yerine göre CHP'li veya başka biri olarak kendini gösterebilme "olanağı" sağladı. Kitle örgütlerinin doğal işleyiş ve etkinliklerinin artırılmasında katkı sahibi olarak sivrilip yönetici olunmak yerine, kestirme yoldan ve ne pahasına olursa olsun yönetici olmak "yöntem" olarak seçildi. Bu yanlış gelişmeler, bugün hâlâ devam ediyor. Kitle örgütlerinin öneminin abartılması süreci yavaşlamış olsa da, bu yanlışlık yerini bir başka uç yanlışlığa bırakmaya başlamıştır: Kitle örgütleri fiilen önemsizleştirme, taraftarlarını kitle örgütlerinin yönetim kadamelerinin dışına çıkartma tutumu ve girişimleri.

Artık, örneğin sendikal haklar için bir miting mi yapılacak, bu hakların gerçekleşmesini amaç kabul eden örgütler kendi yönetim kademeleriyle karar veremeyecektir. Verse bile, yönlendirebileceği, katabileceği gücü bilemeyecektir. Çünkü yapılacak bir mitingde, artık şu grubun ve şu "çizginin" taraftarları, örgütünün öngördüğü işleri değil, kendi "çizgileri"nin şeflerinin talimatlarına göre iş yapacaklardır. Kitle örgütlerinin çok başlılığına dönüşen süreç, kotarılacak eylemlerin de çok başlılığına yol açmıştır. Böylece, önceden ve muhtemel sonuçlarıyla birlikte ele alınıp değerlendirilmesi mümkün olmayan, eylem sırasında ise herşeyin yapılabileceği, ama yapılacak hiç bir işin doğrudan sorumlusunun olamayacağı, kızgın ve öfkeli, fakat hedefe giden yolu belirsiz büyük kalabalıklardan sonuçta kimin yararlandığı, 12 Mart döneminin acı deneyleriyle açıkça görülmüştür.

EKSİKLİK VE HATALARI GÖRMEK GEREKİR

Kısaca belirtilmeye çalışılan noktaların ışığı altında gelişmelere bakmak, bu çerçevede kitle örgütlerinin bugünkü yapılarını ve eylemlerini değerlendirmek; her sorumlu ve kendisine bilimsel sosyalist diyen kişi ve kuruluşun gözardı edilmez sorunu olmak mecburiyetindedir.

1977 1 Mayıs'ında burjuvazinin maocu komandolar eliyle işçi sınıfının uluslararası dayanışma gününe ve o görkemli mitinge sürdürmeye çalıştığı balçığın 1 Mayıs 1978'de söküllp atılarak cevaplandırılma bi-

AK DUVARLARINI EDECEKTİR

le, kendi başına her demokrata, ilericiye ve bilimsel sosyaliste onur ve kıvanç vermeye yeterlidir. 1 Mayıs 1978'in görkemli kutlanışından onur duymamak, bu anlamda ülkemiz için bu mitingin taşadığı anlamı kavramamak talihsizse bir sınıfsal körlük değilse eğer, işçi sınıfı hareketine, demokrasi mücadelesine ihanettir. Ama bu durumu, önümüzdeki mücadelenin sağlıklığı açısından, kazanımlarımızı korumak ve perçinlemek açısından ve yalnızca ülkemize özgü olmayan dünya işçi sınıfının dayanışma günü olan 1 Mayıs'ın gerçek içeriğine kavuşması açısından eksikliklere; hele hele önlem alınmadığı takdirde daha büyük zaaflara yol açacak yanlışlıklara ilişkin değerlendirme yapmamak anlamına gelmemelidir.

1 MAYIS EYLEMİ NEDİR?

1 Mayıs, tüm dünyada politik görüş farklılıkları, dini, dili, ırkı ne olursa olsun tüm işçilerin ekonomik ve demokratik haklarıyla güncelleşen politik planda çözüm bekleyen taleplerinin dile getirilmesi için katıldığı; katılmalarının sağlanabilmesi için tüm önlemlerin alındığı bir anlayış ve biçimde düzenlenir. 1 Mayıs miting ve yürüyüşlerinin bu içerik ve biçimde oluşmasında işçi sınıfı politik hareketlerinin aktif katkısı olmuştur ve olacaktır da. Bu nedenledir ki, işçi sınıfının sendikal örgütleriyle, sendikal haklar mücadelesi veren diğer kitle örgütleri 1 Mayıs'ların düzenlenmesi sorumluluğunu alırlar. Bu nedenledir ki, politik hedef ve perspektifi ne olursa olsun, partiler doğrudan katılmazlar, kendi bayraklarıyla yürümezler. Bu açıdan ülkemizde kutlanan 1 Mayıs 1978'e bakıldığında TİP' in kutlama öncesinde ve sırasında bu anlamlı günün içeriğini ve bu doğrultudaki amacını ısrarlı şekilde belirtmesi ve de bayrağını açarak yürüyüşe katılmaması, 1 Mayıs geleneğinin içeriği ile kutlanmasına katkıda bulunmuştur.

İŞÇİ SINIFI NEREDE?

Sendikalar, 1 Mayıs'ları düzenleyip yönettiklerinden, miting ve yürüyüşe en büyük işçi katılımını sağlamak için mümkün olan bütün çabaları gösterirler. İşçi katılımını daha önceki yıllara göre daha yüksek rakamlara ulaştırmak önemli bir görev ve hedef olarak ele alınır. Daha önceki 1 Mayıs'lara göre işçi katılımının en fazla olması doğrultusunda yeterli çabanın gösterilmemesi önemli bir eksiklik sayılmak gerekir. Bu eksikliğin daha sonraki 1 Mayıs'larda giderilmesi için, önlemler alınmasını, bu çerçevede uğraş verilmesini gerektirir.

Yine bütün dünya işçi sınıflarının 1 Mayıs törenlerine katılışını hazırlayan ve yöneten sendikalarının belirlediği çerçeveye, öngördüğü disipline ve saptadığı somut hedefleri uymayan; bu çerçeveyi kırmaya, disiplini ortadan kaldırmaya ve saptanan hedefler uğrunda mücadele etmek yerine, eylemi vitrin gibi kullanmaya yeltenen her türden goşist akımın etkisini azaltma, onları tecrit etme mücadelesi verilir. Ülkemizde maocu akımın bu anlamda tecrit edilmesi olumlu ve önemli bir adım olmakla birlikte, bundan sonraki 1 Mayıs'lar açısından diğer goşist grupların nara atan grupçu tavırlarının etkisini azaltmak, değerlendirilmesi gereken önemli bir sorun olmalıdır. Ancak 1 Mayıs 1978 mitinginde, goşist grupların reklamcı ve yanlış tavırlarının etkisini sınırlamanın ve giderek tecrit etmenin yolu, yanlışlıklarla, aynı yanlış yöntemleri kullanarak yarışan kimi anti goşist çevrelerin tutumu gibi olmamak zorunluluğundadır.

ÖRGÜT MÜ, "ÇİZGİ" Mİ?

1 Mayıs 1978 mitingi ile ilgili diğer bir nokta da, kitle örgütlerinin ve sendikaların büyük bir bölümünün çeşitli şube ve üyelerinin örgütleriyle birlikte değil de, "çizgileri" ile birlikte katılmış olmalarıdır. Bu durum, bundan sonraki gelişmeler ve kotarılacak eylemler açısından son derece önemlidir. Başta sendikalar olmak üzere tüm diğer kitle örgütlerinde çalışan yönetici ve üyelerin, böylesine yanlış gelişmelerin önlenmesi için çaba göstermeleri gerekir. Bu gelişmenin önü alınmalı, sadece 1 Mayıslar için değil, tüm kitlesel eylemler için yönetimin tek olması ve muktedir olması amaç edinilmelidir. Aksi halde, her eylemin gelişimi, yapılışı ve sonuçları açısından, sürekli bir belirsizliği gündemde tutmaktan öte bir işlev göremez.

YASAKLAR SÖKE SÖKE KALDIRILACAK

1 Mayıs 1978'de 1 Mayıs alanında düzenlenen miting demokrasi mücadelesi açısından tereddütsüzce üzerine yürümemiz gereken bir önemli sorunun üzerinin açılmasını da beraberinde getirmiştir. Bu da, bilimsel sosyalizmin bütün terminolojisi ile kullanılabilir duruma getirilmesi ve TKP adlı kuruluşun yasallaşması ve yurtdışında bulunan yöneticilerinin ülkelerine dönmesi için TİP'nin 1. Büyük Kongre'sinde aldığı karardır. CHP'nin yöneticileri ve aynı zamanda başbakan olan sayın lideri ile İçişleri Bakanının anti-komünist tavırları, bu yolda valilerince yaptırmak istedikleri sözde "yasak sloganların" hesabının sorulması girişimleri üzerinde de dikkatle durulmalıdır. Sayın Başbakanın, sınırı, çerçevesi belirsiz "özgürlükçü" demokrasi "repertuvarında" anti-komünizm yasallaşmış olabilir. Ama toplumun nesnel gelişimi, burjuvazinin ve onun "özgürlükçü", "özgürlükçüsüz" tüm temsilcilerinin subjektif niyetlerini dün olduğu gibi, bugün de, yarın da tarihin akan ve yönü değiştirilemez nehrinin sularında sürüklenip mutlaka yok edecektir. Hiç kimsenin gücü, bilimsel sosyalist terminolojinin eksiksiz kullanılabilir duruma gelmesine engel olamayacaktır. İşçi sınıfımızın bilimsel sosyalist hareketi olan Türkiye İşçi Partisi; koşullar ne olursa olsun dün olduğu gibi bugün de, yarın da, anti-komünist olanların sözlerini ve niyetlerini sahiplerine yalatacaktır.

TOPLUM VE RUH SAĞLIĞI

VEDAT ŞAR

Toplumsal olayların incelenmesi bu olayların dışında gelişmez, aksine onlar üzerinde büyük etkiye sahiptir. Toplum bilimleri alanında yapılan derinliğine araştırmaların egemen sınıflarca pek de desteklenmemesi büyük bir olasılıkla bu yüzdendir.

B. Brecht (Flüchtlingsgespraeche'den)

Bütün ile parçası birbiriyle ilişkili. Etkileşim karşılıklı. Bütünü anlamanın yolu parçayı anlamaktan, parçayı anlamanın yolu bütünü anlamaktan geçiyor. Diyalektik böyle diyor. Bireyin sağlığı ile toplumun sağlığı arasında da bir ilişki var kuşkusuz. Bütün ile parçası arasındaki ilişki gibi. Etkileşim yine karşılıklı. Buradan bir sonuç çıkıyor: İnsan sağlığı denen olgunun iki yönden incelenmesi gerek. Bireyin sağlığından toplumun sağlığına, toplumun sağlığından bireyin

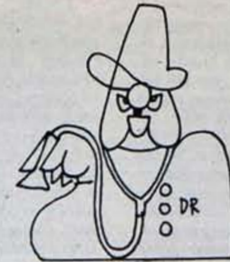
sağlığına. Buradan da bir sonuç çıkıyor: Olgular arasındaki etkileşim bilimler arasındaki etkileşimi doğuracak. Bu ise sağlık bilimleri ile toplum bilimlerini birbirinden ayıran çizgilerin belirsizleşmesi demek. Başka bir deyişle toplum bilimlerinin kimi verilerini sağlık bilimleri alanında, sağlık bilimlerinin kimi verilerini sağhk bilimleri alanında, sağlık bilimlerinin kimi verilerini de toplum bilimleri alanında kullanmak olanaklı, giderek gerekli. İnsanı konu alan bilimlerin yakınlaşmaları şaşırtıcı olmasa gerek.

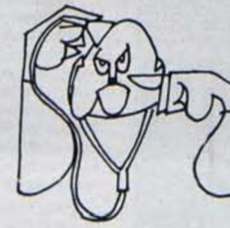
Konu ruh sağlığı olduğunda bu etkileşim ve yaklaşım özel bir anlam kazanmakta. Ruhsal bozuklukların toplumsal yapı ile derin ve karmaşık ilişkiler içerisinde olduğu bilimsel yöntemlerle, sayısal verilerle ve üstelik burjuvazinin bilim adamlarınca dahi somut olarak kanıtlanmış bir gerçek. Psikiyatri biliminin kuramsal ve uygulamasal sorunları her geçen gün daha güçlü bir biçimde toplum bilimleri alanında algılanmakta. Bu sorunların çözümleri özgül toplumsal yaşam koşulları ile ruhsal bozuklukların toplum katmanlarına gerek nitel, gerekse nicel dağılımı arasındaki karmaşık etkileşimin yasalarının bulunması ile olanak kazanacak. Geleceğin sağlıklı bireyinin yaratılması ve sağlıklı toplumun kurulması ise bu yasaların doğru olarak yorumlanıp bugünün toplumunun eleştirilmesi, yarının toplumunun oluşturulması için kullanılmalarını gerektiriyor.

PSİKOLOJİK SÜREÇ VE RUH SAĞLIĞI

İnsanın yaşadığı psikolojik süreçler ilişkide oldukları ögelerle belirleniyor. (1) Ögelerin birincisi psikolojik süreçlerin yaşanmalarına yol açan çevre koşulları, ki psikolojik süreçler bu koşulların yansımaları niteliğinde. İkincisi organizmanın psikolojik sürecin algılanması sırasında gerçekleştirmekte olduğu eylem, ki bu eylem de sözkonusu psikolojik sürecin kendisi tarafından düzenlenip yönetilmekte Üçüncü eylemin öznesi olarak insan. Dördüncü öge ise insan organizmasının psikolojik süreçlerin gerçekleştirilmesi için özelleşmiş olan organları: Merkezsel sinir sistemi. Ruhsal olay ve süreçlerin materyalistçe tanımlanmaları ancak bu dört öge ile ilişkilerinin tümünün birden, herhangi biri abartılmaksızın gözönüne alınmaları ile olanaklı.

Bu ilişkiler üzerine etkiyen her olgunun ruh sağlığı üzerine de etkidiği kuşkusuz.Bu ilişkilerden birinin sağlıksızlığı bireyin psikolojik yapısının da sağlıksızlığını beraberinde getirecek. Sözkonusu ilişkilerin sağlıklı yürümesinde ise en büyük etkenin insan ile çevresi arasındaki etkileşim olduğu açık. İşte bu etkileşim bireyin ruh sağlığı ile onu çevreleyen sosyo-ekonomik koşullar arasındaki köprüyü kuruyor. Bireyi çev-

releyen sosyo-ekonomik koşullar ise doğal ki o toplumun sosyo-ekonomik yapısının bir ürünü.

RUHSAL BOZUKLUKLARIN SINIFSALLIĞI

Üretim araçlarının sahipleri ile bunlar üzerinde çalışan kişilerin ruhsal rahatsızlıklarının nedenleri doğal ki bir değil. Çünkü onları çevreleyen sosyo-ekonomik koşullar bir değil. Değişik bir deyişle sınıflı bir toplumda ruhsal bozukluklar da sınıfsal. Böyle olduğu şimdiye dek yapılan bir çok araştırma ile kanıtlanmış. Ünlü "New Haven Study" ye göre (2) ruhsal bozuklukların toplum katmanlarına nitel ve nicel dağılımı oldukça anlamlı. Bunun yanında sözkonusu hastalara uygulanan psikiyatrik tedavinin biçimi, ruhsal bozuklukların oluşumunda etkili toplumsal ve psikodinamik etmenler ile hastanın sosyo-ekonomik düzeyi arasında bağıntı bulunduğu istatistik açıdan matematik kesinlikle saptanmış. Seçilen örneklemde psikozlu bireylerin topluluktaki değişik sosyo-ekonomik katmanlara dağılımı şöyle bulunmuş:

Katman	Hastaların Dağılımı (%)	Hasta Olmayanların Dağılımı (%)
1.	1,0	3,0
2.	7,0	8,4
3.	13,7	20,4
4.	40,1	49,8
5.	38,2	18,4
	n = 1891	n = 236 940
		• p < 0,001

(Katman sayısı büyüdükçe sosyo-ekonomik düzey düşmektedir.)

Sayıların istatistik yorumu şöyle: Seçilen örneklemde hasta olan kişilerin değişik toplumsal katmanlara dağılımı ile hasta olmayan kişilerin yine aynı toplumsal katmanlara dağılımı arasında istatistikaçıdan anlamlı bir fark var. Ve bu fark alt toplumsal katmanlara inildikçe hastalıklı birey sayısının hem mutlak, hem de göreli olarak arttığını; bu artışın basit bir raslantı olmadığını bir veya birden çok nedene bağlı olduğunu gösteriyor.

Bu olgunun saptanması doğal olarak bir soruyu akla getiriyor. Ruhsal bozukluklar sınıfsal, ama neden? Burjuvazinin bilim adamları bu sorunun yanıtını vermekten kaçınıyorlar, veya bu olguyu burjuvazinin çıkarlarına uygun biçimde yorumlamaya yarayacak kavramlar geliştiriyorlar. Yalnızca burjuvazinin gereksinme duyduğu emek gücünün niteliğinin düşmesini veya başkaldırmasını önlemeleri gerektiği içindir ilgilendiriyor bu konu onları. Oysa ruhsal bozuklukların sınıfsal oluşu tüm diğer sınıfsal olgular gibi öncelikle toplumun sınıflı oluşunun bir ürünü. Sömürü ve gelir dağılımındaki eşitsizlik doğal ki birinci ve temel etken. Bu ekonomik taban üzerinde kişinin ruh sağlığına doğrudan etkiyen olgular gelişmekte. Stresler alt toplumsal katmanlarda daha sık, ortalama yaşam süresi daha kısa, bireyin geleceğe güveni daha az, birey olarak çevre koşullarını değiştirmekte yetersiz. Eğitimsizlik, beslenme yetersizliği, sağlık hizmetlerinden yeterince yararlanamama bireyi daha ana karnında bedeninin diğer organları ile beyninin de sağlıklı gelişememesi olgusu karşısında bırakan nedenler. Yüksek doğurganlık, iş kazaları, uygunsuz koşullarda çalışma vb. gibi bir dizi etkenden söz etmek olanaklı. Ancak hepsinde ortak yan aynı. Hepsi de günümüz kapitalist toplumlarının müzmin rahatsızlıkları. Ortadan kaldırılmaları için gereken girişim tıbbi olmaktan çok politik.

YABANCILAŞMA KAVRAMI ÜZERİNE

Yabancılaşma tarihsel ve toplumsal bir olgu. Sınıflı toplum yapısının doğurduğu toplumsal ilişkilerin sonucu olarak bireyin toplumsal süreçlerin bilinçli olarak düzenlenmesine katılamaması, ürettikleri üzerinde hiç bir bakımdan etken olamaması ve buna bağlı olarak kendi toplumsal eylemlerinin sonuçlarını izleyebilmekten yoksun bulunması, toplumsal gelişmeyi kendi etkenlik alanının dışında algılaması yabancılaşma olayının kökenini oluşturuyor. İnsanlar arasındaki ilişkiler nesneler arasındaki ilişkilerden farksızlaşıyor; insanın gerek bedensel, gerekse ruhsal çalışması ile oluşan ürünler, toplumsal ilişkiler, kurumlar ve ideolojiler kendilerini yaratan insana yabancı, giderek onu egemenliği altına alan güçler haline geliyorlar. Sonuç olarak insan ürettiği nesneye, üretim eyleminin kendisine, diğer insanlara ve giderek kendine yabancılaşıyor.

"İşçi ne kadar çok servet üretirse, üretimin gücü ve kapsamı ne kadar çok artarsa kendisi de o kadar yoksullaşır. Ne kadar çok meta yaratırsa kendisi de bir meta olarak o kadar ucuzlar. Şeyler dünyasının artan değeriyle doğrudan doğruya orantılı olarak insanlar dünyası değersizleşir. Emek yalnız meta üretmez; kendini ve bir meta olarak işçiyi de üretir - ve bunu meta ürettiği oranda gerçekleştirir. Bu olgu göstermektedir ki emeğin ürettiği nesne - emeğin ürünü - emeğin karşısına yabancı bir şey, kendini üretenden bağımsız bir güç olarak dikilir. Emeğin ürünü, bir nesneye aktarılmış, maddeleşmiş emektir: Emeğin nesnelleştirilmesidir. Emeğin gerçekleştirilmesi emeğin nesnelleştirilmesidir. Politik iktisadın ele aldığı durumlarda emeğin bu gerçekleşmesi, işçiler için gerçekliğin yok olması şeklinde görünür, nesneleşme, nesnenin yok oluşu ve nesneye kölelik, mülk sahibi olmak ise yabancılaşma, başkalaşma olarak ortaya

çıkar. Emeğin gerçekleşmesi gerçekliğin öylesine bir yok oluşudur ki işçi açlıktan ölme derecesinde yitirir gerçekliği. Nesneleşme öylesine nesnenin yok oluşudur ki işçi, yalnız yaşaması için değil, çalışması için de çok gerekli nesnelerden bile soyulur. Emek, çalışma artık işçinin ancak pek büyük çabalar harcayarak ve iyice düzensiz kesintilerle ele geçirilebildiği bir şey olmuştur. Nesneye sahip olmak öylesine bir yabancılaşma olmuştur ki, işçi ne kadar fazla nesne üretirse kendisi o kadar azına sahip olabilir ve kendi ürününün, sermayenin egemenliği altına o kadar girer. Bütün bu sonuçlar şu tanımlamanın kapsamında vardır: İşçi kendi emeğinin ürününe yabancı bir nesneyleymiş gibi bir ilişkidedir." (3)

Marks böylece işçinin kendi emeğinin ürünüyle olan ilişkisini ele alarak yabancılaşmanın bir boyutunu ortaya koyuyor. Üretim eyleminin kendisinde olan yabancılaşmayı ise şöyle açıklıyor:

"Bir kere çalışma işçinin dışındadır, yani onun özsel varlığına ait değildir. Onun için çalışırken kendini olumlamaz, yoksar, mutlu değil mutsuzdur, fiziksel ve zihinsel enerjisini serbestçe geliştirmez, bedenini harcar ve zihnini yok eder. Onun için işçi ancak çalışma dışında kendine gelir ve çalışırken kendisinin dışındadır. Çalışmadığı zaman kendindedir, çalışırken kendinde değildir. Onun için çalışması gönüllü değil, zorlamadır; zorla çalıştırılır. Dolayısıyla bir gereksemenin doyurulması değildir; sadece çalışmanın dışındaki bazı gereksemeleri doyurmak için bir araçtır... Bütün bunların sonucunda insan yalnız hayvansal işlevlerinde, yani yerken, içerken, çocuk yaparken ve olsa olsa evinde, giyiminde vb. serbestçe etkin olabilir: İnsani işlevlerinde ise iyice hayvanlaşmıştır. Hayvansı özellikleri insani, insani özellikleri hayvansı olmuştur." (4)

Sonra da şu sonuca varıyor:

"Yabancılaşmış emek böylece şunları gerçekleştirmiş olur: İnsanın türsel varlığını, hem doğayı, hem de manevi türsel özelliğini, insanın dışında varlığa, bireysel varoluşunun bir aracına çevirir. Dışarıdaki doğayı ve insanın manevi özünü, insanca varlığını yabancılaştırdığı gibi, insanı kendi bedenine de yabancılaştırır. İnsanın kendi emeğinin ürününden, hayal etkinliğinden, türsel varlığına yabancılaşması olgusunun dolaysız bir sonucu, insanın insana yabancılaşmasıdır. İnsan nasıl kendi kendisiyle karşı karşıya geliyorsa öteki insanla da karşı karşıya gelmektedir. İnsanın işiyle, emeğinin ürünüyle ve kendisiyle ilişkisi için geçerli olan, insanın öbür insanla öbür insanın emeği ve emeğinin nesnesi için de geçerlidir." (5)

Yabancılaşma çok boyutlu bir olay. Ekonomik yabancılaşma tabanı üzerinde yabancılaşmanın tüm diğer boyutları yükselmekte: Dinsel, politik, ideolojik yabancılaşmadan söz etmek olanaklı. Örneğin halk kitleleri ile devlet, bireyin çıkarı ile toplumun çıkarı arasındaki çelişkilerden politik yabancılaşma kaynaklanmakta. Ancak bireyin işi ile arasındaki ilişkide yer alan yabancılaşma bunlardan en somut olanı. göze çarpanı.

YABANCILAŞMA KAVRAMINDAN İŞ SAĞLIĞINA

Çalışma bedensel ve ruhsal bir olay. Bu iki bileşen arasındaki ilişki önemli. Bu noktada yabancılaşma olgusunu bir kez daha düşünmek gerekli.

Çalışma koşullarının getirdiği bedensel hastalıklar çok belirgin. Gözden kaçmıyor. Oysa aynı koşulların kişinin ruhsal yapısına da etkidiği kuşkusuz. Bedensel hastalıkları getiren koşullar ruhsal bozuklukları da getiriyor. Gerçekten sağlıklı bir çalışma düzeninden söz edebilmek için koşulların bireyin her iki yönden de sağlıklı kalmasını sağlaması gerek.

Psikolojik açıdan sağlıklı bir çalışma kişinin işi ile özdeşleşebilmesi ile olanaklı. Birey işinde doyum, çekicilik, gelişme, fiziksel rahatlık, saygınlık bulmalı. Ürettiği üzerinde her bakımdan etken olmalı. İşi geleceğe güvenle bakabilmesini sağlamalı. Kişinin başarıya, toplumsal yaşamını geliştirmeye yönelmesi ancak güvenliğini sağlamış olması koşuluyla olanaklı. İnsanın emeğine yabancılaşmadan koruyacak üretim düzeninin öncelikle geçerli kılması gerekli koşullar bunlar.

İŞGÜCÜNÜN GÖÇÜ ÜZERİNE

İki boyutlu bir olay: Kırdan kente göç, ülkeden ülkeye göç. Türkiye'nin her iki boyutuyla birlikte yaşadığı bu toplumsal olayın etkileri birçok bakımdan kendini belli etmekte. Olayın her iki boyutu da birey için benzer psikolojik sorunları beraberinde getirmekte. Her iki durumda birey için ilk sorun güvenliğini sağlayabilme. İş bulma. Güvenliğini sağlaması bireyin toplumdan beklediği ilk işlev. Kırdan kente göçen kişi için de, yabancı bir ülkeye göçen kişi için de ilk sorun ekonomik güvenceye kavuşmak. Başarıya, gelişmeye, toplumsal yaşamın olgunlaştırmaya yönelmek bu insanlar için lüks. O ancak güvenlikli toplumların bireylerinin düşünebileceği bir yaşamın amacı. Sorun burada bitmiyor. Yine her iki boyutta da benzer biçimde belliren bir olgu: Kültür çatışması. Yabancı bir ülkeye göçenler için daha ağır bir deyim kullanmak gerek: Kültür şoku. Toplumsal izolasyon. Bir etnik grubu oluşturuyor olmanın yol açtığı dezavantajlar, çevre koşullarını değiştirmede en yüksek boyutlara varan yetersizlik, yabancılaşma. Hepsinin sonucu umursamazlık. Ancak bu kişilerin birey olarak davranmaktan çıkıp topluluk oluşturduklarında bu süreci bir ölçüde kırabildikleri görülmüş, Kendilerini doğar doğmaz bu koşullar içerisinde bulan işçi çocukları ise sorunun geleceğe uzanan bir kolu. Bir kuşağın yitirilişi.

SONUÇ

Ruhsal bozukluklar bir yerde kişinin doğa ile çatışmasında yenik düşmesinin çevre koşullarına uyum sağlayamamasının, çevre koşullarını uyum sağlayabileceği bir biçimde değiştirip düzenleyebilmekte yetersiz kalışının ürünü. Ancak bu yenilgide ve uyumsuzlukta tek suçu bireyin yetersizliğinde aramak kişiyi çevreleyen koşulların değişmezliğini varsaymak demek. Bu ise devrimci bir varsayım değil. Gerçek de değil. Hastalıklı bir toplum düzeninin oluşturduğu koşullara uyum sağlamakta güçlük çeken bireyin bu uyumsuzluğunun giderilmesi bireyden çok onu çevreleyen koşulların değiştirilmesi ile olanaklı. Bu ise soruna tıbbi olduğu denli politik bir yaklaşımı da gerektiriyor.

(1) Rubinstein, S.L.: Seln und Bewusstsein, 1962
(2) Hollingshead, A.B./Redlich, F.: Social class and mental illness, a community study, 1958
(3) Marks, K.: 1844 El Yazmaları, Payel Yayınevi, 1969, sayfa 69.
(4) Aynı kitap, sayfa 70, 71
(5) Aynı kitap, sayfa 76.

YÜRÜYÜŞ okurlarından

Televizyonda "Hanedanların Çöküşü"nü izleyenler vardır herhalde. Geçtiğimiz hafta Cuma günü gösterilen bölüm doğrusu evlere şenlikti. Antikomünizmin, bilimsel sosyalizmin önderlerine saygısızlığın bu kadarına doğrusu pes.

Bir "Lenin" var örneğin. Bilimsel sosyalizmin bu büyük kuramcısının ve önderinin öyle bir "tipleme"si var ki, insanları "canavar adam" demeye zorluyor. Lenin'in hırsı, "makyavelizmi", "gaddarlığı", "hainliği" bu sözde belgesel dizide bir güzel sergileniyor. Lenin geceleri "parti Benim" diye sayıklayan bir ruh hastası sanki. İşi gücü bir takım insanların kuyusunu kazmak.

Televizyon, günümüzde kitleleri etkilemede hayli etkin bir kurum. Bunu burjuvazi de biliyor olsa gerek ki, zaman zaman ince, zaman zaman da böylesine kaba yöntemlerle sosyalizmi, sosyalizmin kurucularını karalamaya büyük özen gösteriyor.

İyi ama, "özgürlükçü demokrasi" nin gereklerinden biri de böylesine iğrenç ve gerçek dışı yayınlara ekranlarda yer verip yığınların beynini yıkamaya çalışmak mıdır?

Seyfi Doğramacı
İSTANBUL

Politika gazetesinde sayın Oya Baydar'ın 1 Mayıs'a ilişkin bir yazısı yayınlandı. Yazıda "1 Numaralı Adam" Cüneyt Arkın'a da nedense övgü düzme gereği duyulmuş.

Kanımca Sayın Baydar büyük bir yanlışlık yaptı. Ben şahsen Arkın'ın tutarlı, gerçek bir ilerici olduğuna inanmıyorum. Arkın'ın endişesinin "reklam" olduğu kanısındayım. Kendisi günümüzde ilerici görünmenin büyük bir reklam aracı olduğunu bilecek kadar kurnaz herhalde Bir yandan öyle görünmeye gayret ediyor, öte yandan "tehdit aldım" bahanesi ile gerici, ırkçı, faşist içerikli filmlerde başrol oynuyor. Üstelik Arkın'ın 12 Mart döneminde ilericilere ağız dolusu küfür yağdırdığı da biliniyor.

Cüneyt Arkın'ın övgüsü, bence magazinlere, Hey, Hafta Sonu tipi yayınlara yakışır. Değerli yazar Oya Baydar'a yakışmıyor.

Feride Kocaalp
ANKARA

Son günlerde gazetelerde çarşaf çarşaf reklamlar görüyoruz. Yeni bir süt firması çıkmış, adı da "Missüt". Görevim dolayısıyla, bu Missüt işi ilgimi çekti. Bilindiği gibi Türkiye'de sütçülük alanında bir Pınar Süt vardı. Pınar Süt, Durmuş Yaşar ve Oğullarının faaliyet alanlarından biri. Missüt ise, yine bir büyük holdingin, Tekfen'in mamulatı.

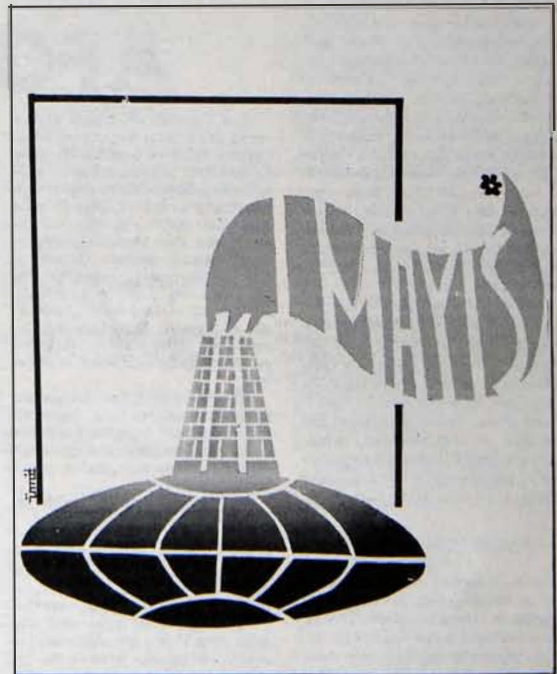
Söylemek istediklerim yalnızca bunlar değil. İlginç nokta, Türkiye'de süt üreten bir kamu kuruluşu olan Süt Endüstrisi Kurumunun uzun bir süredir grevde bulunması. Grev geçenlerde yeni bitti. Bu grevin en çok Pınarcılara yaradığı söyleniyor. "Şike" grev olduğu söyleniyor.

Bu söylentiler yaygınlık kazanmışken bir de Atatürk Orman Çiftliği süt fabrikasında grev başladı. Bu grev, Missüt'ün piyasaya çıkması ile aynı döneme rastladı.

Çok düşündürücü olduğu kanısındayım. Büyük firmalar ne zaman piyasa kapma çabasına girişseler, rakiplerinde grevler ortaya çıkıyor. Neden dersiniz?

Sanırım Yürüyüş bu konuya eğilip belirli bir açıklık getirebilecektir.

Tufan Karabay
ESKİŞEHİR

1 MAYIS DÜNYA'DA DA TURNUSOL KAĞIDI OLDU

Birlik, Mücadele, Dayanışma

İşçi sınıfının ve tüm emekçilerin uluslararası dayanışma ve mücadele günü 1 Mayıs bütün dünyada farklı koşullarda, farklı biçimlerde ama aynı coşku ve mücadele inancıyla kutlandı. Şili'nin Santiago'sunda Şili'li emekçiler faşist diktatörlüğün terörüne karşı 1 Mayıs gösterilerini gerçekleştirdiler. Türkiye'de bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm için yüründü. Moskova'da işçi sınıfı, emekçiler bilimsel sosyalist iktidarı ve kazanımlarını kutladılar. Dünyanın tüm emekçileri için barışın temel güvencesi olan işçi sınıfı iktidarını selamladılar. Berlin'de emekçiler Demokratik Almanya'da faşizmin tarih sahnesinden ebediyen silinmesini, faşizmin çöküşünün 33. yıl dönümünü kutladılar. "Ve dünyanın her tarafında emekçiler birbirleri için, ortak olan mücadeleleri için yürüdüler."

ŞİLİ'DE YÜKSELEN MÜCADELE BAYRAĞI

Şili emekçileri, sendikaların ve faşizme karşı tüm yurtsever güçlerin çağrısıyla Santiago'da bir gösteri düzenlediler. Şili emekçileriyle dayanışmalarını somutlamak için dünyanın çeşitli köşelerinden gelen yabancı sendika temsilcilerinin de katıldığı bu gösteriyi faşist Pinochet yönetiminin polisi şiddet ve terörle dağıtmak için saldırıya geçti. 300'ü aşkın göstericinin tutuklandığı bildirilmekte.

Tutuklananlar arasında, Şili'nin tek işçi konfederasyonu CUT'un eski genel sekreteri Clotaris Blest ile Hıristiyan Demokrat Partili işçi önderi Ernosto Vogel'den başka, dayanışma için gelen başka ülke emekçileri de bulunmakta. İlk saptananlar, Hollandalı üç sendika temsilcisi ile Fransa işçi konfederasyonları CGT ve CFDT'nin gönderdiği temsilciler.

Güçlenerek, 1973 faşist darbe sonrasında ilk defa 1 Mayıs'ı kitlesel olarak kutlayan Şili direnişçilerinin yükselttiği mücadle bayrağı karşısında polis tutuklananları kısa bir süre sonra serbest bırakmak zorunda kaldı.

Şili'de gelişen mücadele ve tüm dünya emekçilerinin uluslararası dayanışması karşısında geriliyen ve tecrit olan Pinochet yönetimi, kamuoyuna şirin görünme çabalarında 1 Mayıs'ta yeni bir adım attı. Bir Ulusal Çalışma Konseyi kurulduğunu, yeni bir iş yasasının kabul edildiğini ve keyfi yönetimden ayrılındığını bildirdi. Pinochet'in bu yalanlarının içyüzü Santiago'da dağıtılan binlerce bildiri ile Şili halkına gösterildi.

LENİN'İN MOZELESİ ÖNÜNDE

1 Mayıs uluslararası işçi sınıfı bayramı en kitlesel olarak Moskova'da Kızıl Meydan'da Lenin'in mozelesi önünde düzenlenen görkemli törenlerle kutlandı. Kızıl Meydan'da toplanan milyonlarca Sovyet emekçisi işçi sınıfı ve tüm halkın iktidarını, sosyalizmin kazanımlarını selamladı. Sovyet halkının dünya halklarıyla aktif dayanışması dile getirildi. Yarının, tüm insanlığın geleceği, mutluluğu ve dünya barışının güvencesi yeni insanın, sosyalist insanın simgelendiği Sovyet gençliğinin gösterileri coşku ile izlendi.

İSPANYA: KIRK YIL SONRA İLK DEFA BİR MAYIS'TA BİR MİLYON EMEKÇİ

1 Mayıs İspanya'da kırk yıl sonra çeşitli gösterilerle kutlandı. Madrit'te İşçi Komisyonları ve Genel Emekçiler Birliği'nin düzenlediği yürüyüşe bir milyon emekçi katıldı. Yürüyüş kolunun en önündeki pankartlı iki konfederasyonun genel sekreterleri Marcelino Camacho ve Nicolas Redondo taşıdılar. Yürüyüş, somut ve ortak taleplerin tam bir disiplin ve kararlılıkla ifadesinin örneği oldu. Emekçilerin ekonomik ve demokratik hak ve talepleri temelinde birleşen bir milyon kişinin baş sloganı Faşist Franko rejiminin el koyduğu sendika mallarının iadesi ve işyerlerinde sendikal çalışma özgürlüğünün tanınmasıydı.

Anarşistlerin "Ulusal Iş Konfederasyonu" ve Maocular bu gösterilerde yer almadılar. Ayrı, ortak bir yürüyüş düzenlediler. Bir milyon emekçinin yürüyüşünde uluslarını dayanışma Şili, Arjantin, Uruguay, Filistin ve Sahra halkları temsilcilerinin de yer almasıyla ayrı bir anlam kazandı.

PORTEKİZ

Lizbon'un yüzbinlik 1 Mayıs stadyumu Entersendikal'in çağrısıyla toplanan

AFGANİSTAN'DA

Asya Kıta'sında son yıllarda görülen önemli değişiklikler dünyanın en büyük kıtasının ulusal ve toplumsal kurtuluş hareketlerinin anti-emperyalist ve antikapitalist gelişme yönünde güçlenmekte olduğunu gösteriyor. Geçtiğimiz hafta Afganistan ilerici güçlerinin Muhammet Davut Han yönetimini devirmesiyle kurulan Afganistan Demokratik Halk Cumhuriyeti bu gelişmelerin en son örneği oldu. Asya'daki bu gelişmeler uluslararası düzeyde barış, demokrasi ve sosyalizm doğrultusunda gelişmeleri de güçlendirmekte, çağımızın gelişme doğrultusuna işaret etmektedir.

1973 Temmuz ayında Afganistan'a monarşik düzenin yıkılması, Afganistan halkının yaşamını değiştirmesi ve ileriye dönük her türlü gelişmeleri engelleyici yapıları tasfiye etmesi yönünde önemli bir zemin hazırlamıştı.

1976 yılında Ulusal Egemenliğin elde edilişinin 57. yıldönümü vesilesiyle devrilen devlet başkanı Davut Han monarşik yönetimin adil olmayan, anakronik sosyal ilişkilere, toplumsal eşitsizliklere, toplumun ezici bir çoğunluğunun sefalet ve yoksulluğuna, cehaletine yol açtığı gibi ulusal bağımsızlığın güçlendirilmesine de engel olduğunu söylüyordu. Monarşinin yıkılması emekçi kitlelerin antifeodal, antiemperyalist mücadelelerinin sonucu olduğu gibi ülkenin içinde bulunduğu koşullardan kurtulması için de uygun ortamı hazırlamaktaydı.

"ÜÇÜNCÜ YOL" ÇIKMAZI

1973 yılında işbaşına gelen yönetim, toplumsal, ekonomik kalkınma ve gelişmenin feodal-kapitalist ilişkiler sürdükçe gerçekleştirilemiyeceğini ileri sürerek ülkenin "kurtuluşu" için "Afgan sosyalizmi" sloganı altında "Afganistan toplumunun ve islamın nesnel ve öznel koşulları, felsefesi ve kültürü" temelinde bir "sosyalist" gelişme öngörmekteydiler. Ülkenin devrimci güçleri ise bilimsel sosyalizm dışında geliştirilmeye çalışılan bu girişimlere daha baştan itibaren karşı koymuşlardır. Devrimci güçler bu görüşlerin belirli yönleriyle emperyalizme, yenisömürgecliliğe ve feodal-burjuva ideolojisi birlikteliğine karşı olumlu bir rol oynıyabileceğini kabul etmekle beraber, Afganistan'ın kalkınma ve gelişmesinin gerçek bir ekonomik bağımsızlık, kitlelerin yaşam ve kültür düzeylerinin yükseltilmesi, ülkenin insan ve doğal kaynaklarının tam kullanılması için verilecek bir mücadele ile gerçekleşeceğini, bu mücadele içinde insanın insan tarafından sömürülmesine son verecek yeni sosyal ilişkilerin kurulacağını öngörmekteydiler.

1973 hükümetinin programı, ulusal ekonominin çeşitli dallarının gelişme hızının arttırılması, devletin dış ticaret, para ve maliye politikalarının etkinleştirilmesi, vergi sisteminin modernleştirilmesi, tarım ve toprak reformu uygulanması, eğitim sisteminin yeniden düzenlenmesi ve ekonomide devlet sektörünün genişletilmesini öngörmekteydi. Ancak aynı zamanda özel sermaye girişimciliğinin, kapitalizmin gelişme yönünde de önlemler öngörülmekteydi. Özel sektörün sanayi yatırımlarının kontrolü ve kamu sektörü ile eşgüdümlenmesi ve işbirliği ile ulusal ekonominin gelişmesinin dengeleneceği ileri sürülmekteydi. Böylece "merkezi yönlendirilen bir tür karma ekonomi" yaratılması amaçlanmaktaydı.

1973 yılı sonrası gelişmeleri öngörülen sosyal ve ekonomik önlemlerin mevcut toplumsal yapı içerisinde gerçekleşemeyeceğini göstermiştir. Üretimin yapısı (1975 yılında GSMH'nın % 50'si tarım, yalnızca % 20'si sanayiden elde edilmekte, 200 kadar büyük işletmede 40 bin işçi çalışmaktaydı. Artizanal alanda ise çalışanların sayısı 200 bin kadar olup, aktif nüfusun 3/4 ü tarımda çalışmaktadır), tarım alanında feodal yapının kesin egemenliği, mali kaynakların yetersizliği, % 10'a ancak ulaşan okur-yazar oranının düşüklüğü, idari aygıtın etkili olamayışı, demokratik özgürlüklerin yokluğu büyük feodal unsurlar

SANTİAGO'DA EMEKÇİLER 1 MAYIS'TA FAŞİST TERÖRE KARŞI YÜRÜDÜLER. TÜRKİYE'DE BAĞIMSIZLIK, DEMOKRASİ, SOSYALİZM İÇİN YÜRÜDÜLER. MOSKOVA'DA İŞÇİ SINIFI, EMEKÇİLER BİLİMSEL SOSYALİST İKTİDARI VE KAZANIMLARINI KUTLADILAR. DEMOKRATİK ALMAN CUMHURİYETİ'NDE, BERLİN'E FAŞİZMİN ÜLKELERİNDEN EBEDİYEN YOKOLUŞU KUTLANDI. "VE BÜTÜN DÜNYANIN HER TARAFINDA EMEKÇİLER BİRBİRLERİ İÇİN, ORTAK OLAN MÜCADELELERİ İÇİN YÜRÜDÜLER."

Portekiz işçi sınıfına ve emekçilerine çok dar geldi. "Devletleştirmeler ve toprak reformu kazanımlarının korunması", "işten çıkarmalara ve Hayat Pahalılığına Hayır" sloganları ile bir araya gelen 150 bin Portekizli işçi, emekçi Portekiz devriminin kazanımlarının en kararlı koruyucuları olduklarını bir kere daha kanıtladılar. Sosyal demokrat Sosyalist Parti'den bir kısım sendikacıların ayrı bir gösteri düzenlemelerine karşın 1974 yılından bu yana Portekiz'de gerçekleştirilen en büyük ve kitlesel gösteri ile Portekiz işçi sınıfı demokratik ve ekonomik kazanımların korunması, yeni kazanımlar için işçi sınıfının birlikte mücadele bilincini gösterdi.

BOZGUNCULAR İŞ BAŞINDA

1978 1 Mayıs gösterileri "sol" etiketli birçok çevrenin işçi sınıfının mücadelesine karşı yüzünü bir kere daha açığa vurdu. İspanya'da olduğu gibi, Portekiz'de, Batı Berlin'de ve daha başka birçok ülkede başta maocular olmak üzere çeşitli goşist ve anarşist akımlar işçi sınıfının gösterilerine katılmadılar. Düzenlenen yürüyüşleri etkisizleştirmek için tarihi misyonları gereği bozguncu eylemlerini sürdürdüler. Bu eylemlerin en belirginlerinden birisi Fransa'da 1 Mayıs yürüyüşünde çıkan olaylar oldu.

Fransa'da 1978 1 Mayıs'ı Mart seçimleri sonrası özel bir anlam kazanmıştı. En büyük işçi konfederasyonları CGT ve CFDT'nin, eğitim emekçilerinin federasyonu FEN ile ortaklaşa düzenledikleri gösteri yürüyüşü, "Birlik, Eylem, Hak Talepleri" ortak sloganı altında, seçim sonrasında gerici iktidarlara meydanın boş bırakılmadığını, emekçilerin ortak mücadelelerinin kararlılıkla devam ettiğini simgeliyordu. CGT, CFDT, ve FEN emekçileri "Hak Taleplerinin Gerçekleşmesi İçin 1 Mayıs'ta Birlik, Mücadele ve Dayanışma" yürüyüşüne çağırmışlardı. Bu çağrıya uyan emekçilerin yürüyüşü, düzenleyicilerin disiplinini kabul etmeden yürüyüşe katılmak isteyen goşist ve anarşistlerce baltalanmak istendi. Anarşistler, lumpenler ve aralarına karışan provokatörlerin etkinliği ile bu "eylem" bir anda saldırı ve yağma hareketine dönüştü. Büyük sermaye iktidarının emekçiler aleyhine yürüttüğü politika için bulunmaz fırsatlar hazırlayan bu unsurlar, yürüyüşe katılan emekçilerin karşı koyuşları ile arzuladıkları sonuca ulaşamadılar. Tertipler, disiplinli ve kararlı emekçiler tarafından boşa çıkarıldı.

YENİ BAŞARILARA DOĞRU

1 Mayıs 1978 tüm dünya emekçilerinin birlik ve mücadelesinde kararlılıklarının ve dayanışmalarının somut bir ifadesi oldu. İngiltere örneğinde olduğu gibi bazı ülkelerde ilk defa olarak 1 Mayıs'ın yasal işçi bayramı olarak tanındığı 1978 yılı gösterileri, dünyanın tüm emekçilerinin yükselen barış, özgürlük, demokrasi, bağımsızlık ve sosyalizm mücadelelerinde yeni başarıların müjdecisi oldu.

İLERİ ADIM

ile bağnaz dinci çevrelerin söz konusu önlemlerin alınmasını olanaksız kılacak ortamı yaratmasına imkan vermekteydi. İlerici güçlerin desteği ile yeni cumhuriyetin bu dönemde gerçekleştirebildiği kazanımlar işgünü süresinin tesbiti, asgari ücret belirlenmesi, işçilere yiyecek temininde bazı özel önlemler ve kadın işçilerin madenlerde çalıştırılmasının yasaklanması, doğum izni tanınması gibi haklarda öteye gidememişti.

DIŞ İLİŞKİLER VE AFGANİSTAN

Afganistan'ın dış ilişkileri de ikili bir görünüm taşımaktaydı. Bir yanda, Türkiye'nin olduğu gibi Afganistan'ın da bağımsızlığını tanıyan ilk ülke Sovyetler Birliği ile 50 yıllık bir dostluk ve işbirliği sürdürülmekte, bir yandan da başta Suudi Arabistan Küveyt, ABD, Federal Almanya, Fransa, Canada gibi dünyanın gerici emperyalist merkezleriyle ilişkiler korunmaktaydı.

Sovyetler Birliği ile karşılıklı çıkar ve işbirliği anlayışına dayanan ekonomik ilişkiler, Afganistan'da 67 büyük endüstri kuruluşunu gerçekleştirmişti. Sovyet yardımı ile kurulan Kamu sektörü fabrikaları Afganistan'ın sanayi üretiminin 3/5 ini sağlamaktaydı.

Kapitalist ülkelerin ekonomik "yardım"ları ise çoğu kez "yardım"ın kullanılacağı alanı önceden belirleyen, hatta kendi seçtikleri Afganistanlı mütahit'i de ismen saptayan bir görünümde idi. Emperyalist dünyanın amacı bir yandan ülkenin demokrasi güçlerinin mücadelelerini sekteye uğratmak, bir yandan da ülkede bağımlı bir kapitalist gelişme sağlamaktı. Emperyalizmin ülke içindeki müttefikleri ise büyük feodal beyler, bağnaz dinsel unsurlar ve subayların bir kesiminden oluşmaktaydı. Bu gerici güçler ittifakı 1978 yılına gelene kadar Cumhuriyet idaresine son vermek için çeşitli komplolar düzenlediği gibi, alınan sosyal ve ekonomik önlemlerin engellenmesi için de yoğun çabalar harcıyordu.

EMPERYALİZME KARŞI MÜCADELENİN İÇERİĞİ

Monarşi döneminde kırsal alan nüfusunun % 2,1 ini oluşturan 40 bin toprak beyi verimli toprakların % 70 ine sahip iken 1 460 000 köylü ailesi toprakların ancak % 30 una sahipti. 1975 te çıkartılan toprak reformu yasası feodalitenin bu gücünü kıramamıştı. Bu nedenle demokrasi güçleri için ülkenin başlıca sorunu tarım alanında yapısal değişimin sağlanmasıydı. Afganistan'daki gelişmeler feodalitenin gücünün kırılması için olduğu gibi emperyalizme karşı mücadelede de başarılı olmanın ancak feodal güçler yanında burjuva ideolojisine ve burjuva güçlere karşı bir mücadele yürütülmesine bağlı olduğunu göstermiştir. Afganistan'da Davut yönetimin 1978 lere doğru geldiği yer, ülkede kapitalist gelişmenin emperyalizmle bütünleşerek egemenliği ele geçirmemesi için tek çözümün bulunduğunu, "üçüncü yol", "ulusal sosyalizm" gibi çözümlerin çıkmaz bir yol olduğunu göstermektedir.

Yeni yönetimin programı konusunda ayrıntılı bilgiler henüz açıklanmış olmamakla birlikte, Afganistan demokrasi güçlerinin ülke sorunları için öngördüğü çözümlerin bilinmesi, yeni kurulan Demokratik Halk Cumhuriyeti devlet ve bakanlar kurulu başkanlığı ile Demokratik Cumhuriyet Halk Konsey'i başkanlığına Halk (Komünist) Partisi genel sekreteri Nur Muhammet Taraki'nin getirilmesi, Afganistan'da tüm demokratik, ilerici güçlerin bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm yönünde ileri ve kalıcı bir adım attıklarını göstermektedir. Monarşinin yıkılışını destekleyen devrimci güçlerin daha 1973 yılında Cumhuriyeti desteklerken ilk andan itibaren feodalite ve emperyalizm yanında burjuva ideolojisine ve güçlerine karşı mücadele gereğini vurgulamaları, mücadelede sahip oldukları ideolojik netlik ile "Afgan sosyalizmi" gibi üçüncü yol arayışlarına kapılmamaları, devrimin nesnel koşulların yanında öznel koşullarının da hazırlanmakta olduğunun bir işaretidir.

Afganistan'da ileriye doğru atılan bu adım tüm demokratik, ilerici barışçı güçlerin de bir kazanımı olduğu gibi bölgedeki bundan sonraki gelişmeler içinde belirleyici olabilecektir. Özellikle Belücistan kurtuluş mücadelesi başta olmak üzere bölgede yürütülen ulusal kurtuluş mücadeleleri Afganistan'daki bu demokratik gelişme ile güç kazanacağı gibi mücadelelerin sosyal içeriği de sosyalizm doğrultusunda olumlu yönde etkilenecektir.

Bölgenin gerici güçlerinin ve emperyalizmin ise bu gelişmelerden telaşa kapılmaları, komple girişimlerini arttırmalarını beklemekte doğaldır. Bu nedenle Afganistan Halkı ile tüm demokrasi, barış güçlerinin aktif dayanışması önem kazanmaktadır. "Hükümetlerin değil, devletlerin tanınması esastır" diyerek Faşist Pinochet yönetimine arka çıkan emperyalist güçler daha şimdiden komplolarına dayanak hazırlamak için yeni Afganistan Demokratik Halk Cumhuriyeti'ni tanımağa yanaşmamaktalar. Emperyalizmin bölgedeki jandarması İran ise şimdiden "çevrelendiğini" ileri sürerek silahlanma yarışında temposunu arttıracağını açıklamış bulunuyor. Çin ise Afganistandaki sosyalizm yönündeki bu gelişmelerden duyduğu rahatsızlığı saklamıyor. Ancak Afganistan halkının mücadelesi ve tüm demokrasi ve barış güçlerinin dayanışması ile emperyalizm tezgahlayacağı oyunlar boşta kalmaya mahkumdur.

NAZIM HİKMET'İN BORÇLANDIRILMASI

KEMAL SÜLKER

Nazım Hikmet'le ilgili yeni bir kitap yayınlandı: "Korkunç Adli Hata ve Nazım Hikmet'in Özgürlük Savaşı.." Yazarı "Avukat Mehmet Ali Sebük" Bu önemli kitapta Nazım'ın suçsuzluğunu belirten makalelerini yeniden yayınlamada ve ek değerlendirmelerle kamuoyuna sunmada yarar gören Sayın Sebük, kişisel değerlendirmeleri ve tahlilleriyle bir durum yargılaması yapıyor. Ancak asıl önemlisi, Nazım Hikmet'i 200.000 lira vekalet ücreti karşılığı olarak borçlandırıyor ve varislerinin bu borcu ödemelerini önemle istiyor. Doğrusu biz bunu yersiz bulduk.

VEKALET ÜCRETİ

Vatan Gazetesi yazarı olarak konuya eğilmekle Vatan Başyazarı Ahmet Emin Yalman tarafından görevlendirilen Sebük'ün, avukat olarak yaptığı girişimler aslında önemli idi. Ancak 1949-1950'de, politik bir konu nedeniyle Ankara ve Bursa'ya gidip dönmeler için ücret sözleşmesine girişimler karşılığı olarak 200 bin liranın bir avukat tarafından yazılmasını o yılın normal "ücreti vekalet'e" oranla astronomik sayıyoruz.Nazım Hikmet, Mehmet Ali Sebük'ün gönderdiği "ücret sözleşmesi" karşısında şöyle demişti:

"Katlandığınız zahmetlerin, maddeten olsun karşılığını ödeyebilmem için, milyoner olmam dahi yetmezdi. Yolladığınız ücret sözleşmesini imzalayarak geri gönderiyorum. Ücret miktarını ben saptayamayacak kadar size karşı borçluyum. Onu lütfen siz saptayın. Ve ben tahliye edilir edilmez, borcumu ödemeye başlayayım." (a.g.y. s. 189)

Demek ki, Nazım Hikmet, ödeyebileceği bir vekalet ücretini öngörmüştü. Makalesi, fıkrası başına 1938'ler öncesinde 15-20 lira alan bir yazar, bir hafta sahnelenen bir piyesi için 10 liradan az ücret alabilen bir şair, koca bir kitabı çevirme karşılığı (1949'da) kendisine 300 lira ödenen bir sanatçı, avukat ücreti olarak çok çok 5-6 bin lira verebilirdi. Kaldı ki 1949-50 yıllarında ağır cezalık bir davayı başından alıp Temyiz'e kadar götüren, layıhalar yazan, duruşmalara giren bir avukat 3-5 bin lira vekalet ücreti alırdı. 1950'nin 1000 lirası, bugünün en az 10.000 lirasına bedeldi. 1972'lerde bile önemli politik davaları alan çok ünlü avukatların istedikleri vekalet ücreti 100 bin lira idi ve bunu alan, ya da bu miktarı isteyen avukatlar, kendi meslektaşları arasında "masal kahramanı" gibi anılıyor ve istenen para "fahiş ücret" olarak değerlendiriliyordu.

Nazım üzerindeki spekülasyonlara dikkat..

SEBÜK'ÜN "GÖREVLERİ"

Nazım Hikmet'in boş bıraktığı vekalet ücretini Sayın Mehmet Ali Sebük'ün 200.000 lira olarak doldurması, hem de 1949 yılı için, en azından güveni iyiye kullanmama sayılabilir. Ve Nazım Hikmet, ödemek istediği vekalet ücretini hâlâ yaşasaydı ve Türkiye'de kalsaydı, imkanı yok ödeyemeyecekti. Bu bakımdan bugün Mehmet Ali Sebük'ün Nazım'ın "Açık Bono"sunu ortaya atması, her halde meslektaşları arasında eleştiri konusu olacaktır sanırım.

Sebük'ün kitabında üzerinde önemle durulması gereken çok daha dikkat çekici bir olay var. Bunu, avukatlık kuralları, meslek sırrı ve meslek ahlakı açısından ele alacakların da bulunacağını umarım. Olay şu:

Nazım Hikmet, af yoluyla özgürlüğüne kavuştuktan bir süre sonra "Nazım Hikmet'in avukatı" sıfatını kullanan Sayın Sebük'ün yazıhanesine Macaristan Viskonsolosu Antuvan Reek ile Çekoslovakya Konsolos Yardımcısı Dr. Etibor Bybar giriyor. Daha önce kendisine gönderdikleri ve Nazım'a verilmesini istedikleri bir mektubu alıp almadığını soruyorlar. Sebük, mektubu aldığını, ancak Nazım'ı göremediği için veremediğini söylüyor. Gelen diplomatlar mektubu geriistiyorlar. Sebük, vermiyor...

Oysa, Çekoslovak Yazarları Federasyonu'nun gönderdiği anlaşılan mektup, *Nazım'ı dinlenmek için Çek banyolarına* davet ediyor, Nazım'ın bu daveti kabul etmesini istiyor, niteilkte imiş. (a.g.y. s. 243) Fakat, Sebük, mektubu Nazım'a verecek yerde, kendiliğinden Emniyet

Güçlüden yana olmak

HİLMİ ÜSTÜN

"Biraz daha, biraz daha devrimci çizgiye getiremez misiniz şu Varlık dergisini?" diye soruyor bir okuyucu bir derginin okur mektupları köşesinde. Ekliyor sonra: "Biz okurları üzüyor bu derginin böyle bir çizgi izlemesi. Bir zamanlar çok iyibir çizgisi vardı." Diyor bu okur.

Bizi de üzmekte bu derginin son tavrı. Gerçekten eski yıllarda önemli bir işlev yaptı bu dergi. Yazınımıza epey önemli kitap ve bir yığın da yazar kazandırdı. Ama sonradan zaman yürüdü, zamanla birlikte çok şey değişti yurdumuzda ve dilnyada. Bu değişimlere ayak uyduramayanlar yerinde sayanlar geriledi ve günümüzde geri ya da tutucu bir çizginin sürdürücüleri oldular. Ama bizi asıl üzen bu değil. Bu tavır bazı kurumlar ve bazı kişiler için doğaldır. Pek çok kişi ve kurum geleceğini daha da garanti altına alabilmek için hakim sınıfın saflarında yer alırlar. Çünkü görünüme baktıklarında hakim sınıfı güçlü görürler ve bu gücün hiç değişmeyeceğini, giderek daha da artacağını ummak gibi bir yanılgı içine düşerler. Bu doğal. Yanılgı da olsa doğal. Bizi asıl üzen genç bir okurun bir okur mektupları köşesinde "Biraz daha devrimci kılamaz mısınız şu Varlık dergisini?" diye yakınması. Evet biz asıl buna üzülüyoruz.

Üzüntümüz de şuradan kaynaklanıyor: Varlık dergisini devrimci olarak görmeyi istemek demek C.H.P.nl sosyalist bir parti olarak görmeyi istemekle aynı anlama geliyor bir yerde. Bu yanılgının önemini kavrayan sosyalistler nasıl ki C.H.P. dışındaki sol partilere yönellyorlarsa devrimci dergi okumak isteyen okurların da izleyecekleri yol bu olmalıdır. Çünkü bugün yurdumuzda sayıları az da olsa, şimdilik yetersiz de olsalar birtakım devrimci dergiler yok değildir. Epey devrimcl dergi var piyasada. Zamanla daha da çoğalacaktır. Ne var ki bu dergiler genellikle zor koşullar altında çıkmakta olduklarından sayfa sayıları az, baskıları kusurlu, yazar kadroları geniş değildir. Sanıyorum işte bu olumsuzluklardan dolayı bu okur sorunları net bir biçimde göremediğinden devrimci dergi okumak isteğini gidermenin yolu olarak Varlık gibi ekonomik yapısı güçlü bir dergiye yöneliyor ve onun biraz daha devrimci olmasını düşlüyor. Bu tavıra güçlüden yana olmak denilebilir ancak. Güçlüden yana olmak ise önce kişinin kendi kişiliğini yadsımasına ve daha sonra da güçlünün boyunduruğuna girmesini gerçekleştirebilir ancak. Biz bu yazıda Varlık dergisini çok tutucu, gerici bir dergi olarak sergilemek istemiyoruz. Varlık dergisi geçmişteki ürettikleriyle ve şimdiki yapısıyla oldukça demokrat, ilerici yanları olan bir dergi. Ne var ki kapitalist üretim ilişkilerinin baskısı altında bulunan ülkelerde kültür ve sanat da baskı altında bulunmakta. Bu baskı sanat ve kültürün oluşturduğu bir kitle bulunmakta. Bu kitlenin isteımlerine yanıt verebilecek yayın organları ve yayınevleri gerçeği ortaya çıkmakta. Bu gerçeklikten yürüyün pek çok yayıncı, yazar ve bilim adamı bu görevi sürdürmekle geçimini sağlamakta.

Elbetteki bu yoz bir kültür ve sanat olacaktır. Düzenin kendisi yoz olunca kültürünün ve sanatının da yoz olması doğal. Bu olumsuzluk kırılmalıdır. Ama kırılma yöntemi olarak da seçilecek tavır önemli. Bu tavır da hiçbir zaman varolan olumsuzlukları ufak tefek yeniliklerle düzenlemek, tamir etmek ya da burjuvazinin himmetine sığınmak olmamalı. Çözüm yolu bu değil. Çözümü yine devrimci ideolojinin bilimsel yasa ve yöntemlerinde aramak gerekir. Kesinlikle belli ki burjuvazinin bize sunduğu belirli bir sınıfın belirli bir kesliminin çıkarlarına uyarlanmış bir dünya görüşünü savunan ürünler. Bir de bu dünya görüşüne karşı verilmekte olan bir mücadele var. Bu mücadeleyi tüm yeryüzünde olduğu gibi işçi sınıfı ve onun yandaşları sürdürüyor. Yapılacak iş sanat ve kültür mücadelemizi soyut bir mücadele olarak ele almayıp, işçi sınıfının vermekte olduğu mücadeleyle iç-içe, yanyana götürmek, sürdürmek. Kesin çözüm bu mücadelenin sonunda elde edilebilecektir. Bir gün gerçekten bir halk kültürü ve bir halk sanatı doğacaktır.

Şimdilik bırakalım bazı kesimler kendi kendilerine yazıp çizsinler ve çalıp söylesinler. Birgün içinde yaşadıkları toplumun onları kusacağı kesindir. Yapılacak iş, işçi sınıfı ideolojisine inananların geleceğe bugünden hazırlık yapmaları ve yandaşlarını burjuva kültürüne yem olmaktan sakınmaları, korumaları onları diri tutmaları...

VE İLGİNÇ İHBARLAR

Müdürü Kemal Aygün'e göndermiş. Daha önce Nazım için yazıhanesine gelen bir diplomatı yine Aygün'e ihbar etmiş. Ve "anlamlı" bulduğu bu başvuruları "günü gününe" Emniyet Müdürü Kemal Aygün'e bildirmeyi görev bilmiş! (a.g.y. s. 243)

Nitekim, bu olaydan bir hafta kadar sonra yazıhanesine girdiği vakit, kapı altından atılan bir mektup bulmuş. Çekoslovakya Viskonsolosunun daha önce Nazım'a verilmesini istediği içerikte bir mektupmuş bu. Sebük, mektubu yine vekili olduğu Nazım Hikmet'e verecek yerde, yine İstanbul Emniyet Müdürüne "Muhterem Kardeşim Kemal Bey" hitabıyla göndermiş. (a.g.y. s. 244)

AVUKATLAR

Sayın Mehmet Ali Sebük'ün bu tutumu, her halde geniş bir kamuoyunca gerektiği şekilde değerlendirilecektir. Ve hatta Ahmet Emin Yalman'ın isteği üzerine Nazım'ın vekaletini almasının gerçek nedenine de ışık tutacaktır. Bu konuya sonradan değinmeyi zorunlu bularak, şimdilik "Nazım Hikmet'in Özgürlük Savaşı" kitabında dikkatimizi çeken bir iki noktaya daha değinerek bu ilk eleştirimizi bitirmek isteriz.

Bilindiği gibi 1938 Harb Okulu duruşmasında Nazım'ın avukatları, Fuat Ömer Keskinoğlu ve Safvet Nezihi Bölükbaşı'ydı. Bu iki değerli avukatın Nazım'la herhangi bir arkadaşlıkları yoktu. O dönemin ünlü, cesur avukatlarındandılar. Nazım'ın Mareşal Çakmak'ın isteğiyle mutlaka mahkum edileceği de artık bilinmez bir "sır" değildir. O ortamda Nazım'ın beraati için ellerinden geleni yapmışlardı. Ama, daha önce verilen "mahkum edin hükmü" mahkemede yerine getirilmişti. Bu olayı Sayın Sebük, Fuat Ömer ve Safvet Nezihi'yi suçlar, hiç değilse kınar şekilde kitabına şöyle geçiriyor:

"Bu ağır hüküm onandıktan sonra Safvet Nezihi dosyadan elini çekti. Bir daha Nazım Hikmet onunla ve Fuat Ömer'le yeni bir ilişki kurmadı."

Bunların yazılmasının Sebük'e göre bir anlamı olmalıydı. Nitekim, rahmetli avukat İrfan Emin Kösemihaloğlu ile ilgili olarak da Sayın Sebük şunları yazıyor:

"İrfan Emin Kösemihaloğlu... 1938 yılında Nazım aleyhine Donanma Askeri Mahkemesinde açılan davada avukatlığını yaptı. Bu dava da 20 yıl mahkumiyetle sonuçlandı. Yargıtay da bunu onayladı. Nazım Hikmet, bundan sonra Kösemihaloğluna, avukat sıfatıyla bir görev vermedi. Bu itibarla 1949 yılında başlayan Nazım Hikmet'in özgürlük savaşına avukat olarak katılmadı. ... Bazı yayınlar bu savaşta da, Kösemihaloğlu'nun Nazım'ın avukatlığını yaptığını yanlış olarak aksettirmişlerdir. Bu, gerçeğe aykırıdır. Çünkü Nazım'ın bu savaşta benden başka avukatı ve yardımcısı olmamıştır." (a.g.y. s. 298)

GÖREVLERİNİ YAPANLAR

Sayın Sebük, sırf kendisini övmek ve belki de kendi eliyle vekalet ücreti olarak yazdığı astronomik 200.000 lirayı hak ettiğini ispatlamak için üç hukukçuyu suçlamayı, onları küçültmeyi, saf dışı etmeyi görev saymıştır. Ancak gerçek, yazdığı gibi değildir. Çünkü, avukat İrfan Emin, Nazım Hikmet'in umumi vekili idi. Nazım'ın haksız yere mahkumiyeti basının konusu olacak ortama gelinmeden çok önce, Nazım adına pekçok yasal başvurular yaptı; Ankara'ya giderek bakanlarla görüştü, yeni başvurular hazırlayıp Nazım'a imzalattı. Sayın eşi Piraye Altınoğlu'ndan ayrılmak isteyince de yine İrfan Emin'i genel vekili olarak duruşmaya gönderdi. Piraye Hanımefendi vasilikten ayrılınca, Nazım'ın vasisi olma şerefli görevini üstlendi. Zaten Nazım 1938 duruşmalarıyla hüküm giydikten sonra başka davası olmadığı için İrfan Emin'e mahkemelerde görev düşmedi. Bütün yaşamı boyunca Nazım'a beş para almadan, sadece yol parasını zaman zaman alarak savunan bir idealist olduğu için; sivil mahkemelerde Nazım'ı beraat ettiren bir avukat olduğu bilindiği için; askeri yargıtaya Nazım'ın avukatı olarak katılmak isteyince hakim bu isteği reddettiği için; ceza hukukunda eski hukukçuların "İrfan Emin Maddesi" dedikleri bir madde bulunuyordu. Israrla aynı sanığı savunan bir avukatı askeri mahkemeye almıyorlar, mahkemenin listesinde adı bulunan avukatlardan birini seçmesini sanığa söylüyorlardı. Nazım'ı bunca yıl savunan ve ölünceye kadar da Nazım Hikmet'in umumi vekili sıfatını taşıyan İrfan Emin Kösemihaloğlu için yazılan bu satırları çok garipsedik, hatta kınadık.

Nazım Hikmet'in özgürlüğe kavuşma sürecinde Türkiye'de ve dünyada binlerce örgüt, on binlerce insan üstüne düşeni yaptı. Bunlar arasında İrfan Emin de vardı. Hem İrfan Emin, Deniz Harp Okulu duruşmasında da müdafi olarak hakimce kabul edilmemişti. Bu bakımdan onun 20 yıl hüküm giymesinde bir kusuru da yoktu. Yüzlerce hukukçu, yazar, gazeteci, sanatçı Nazım'ın affı ve özgürlüğe kavuşturulması için çok etkin savaşım vermişlerdi. Uluslararası Örgütler Cumhurbaşkanına, Meclis Başkanına, Adalet Bakanına, başına başvurular yapmış ve af kanununun çıkarılmasını bir olgu haline getirmişlerdi. Böyle olduğu halde, Sayın Sebük'ün özgürlük savaşında "benden başka avukatı ve yardımcısı olmamıştır" diyebilmesi, sanırız fazla ve haksız bir övünme ruh halidir.

Sayın Sebük, kitabında komünizme inananları da töhmet altında bırakan bir inancını açıklamıştır. Bu da haksız ve yersiz bir yargıdır. Sayın Sebük diyor ki:

"Nazım Hikmet'i savunduğum için, bana komünist dediler. Vurulan bu damgayı yirmi sekiz yıldan beri bir türlü alnımdan silemedim. Oysa ben komünist olsaydım Nazım bana davasını teslim etmezdi. Çünkü yapacağım savunmalar bilimin ve hakkın değil, ideolojinin ürünü olacak ve etkisiz kalacaktı. Ve Nazım, bundan yarar değil, zarar görecekti. Ayrıca komünist olsaydım, adli amir olan komutan, Nazım'ın avukatı olarak beni kabul etmez, savunma yaptırmazdı. Çünkü o dönemde her avukat, askeri mahkemeye girip savunmasını yapamazdı." (a.g.y. s. 306)

SEVGİYE İSTEKLİ OZAN

Görülüyor ki, Sayın Sebük askeri mahkemede savunma yapmaya her avukatın alınmadığı gerçeğini pek ala biliyor. Böyle olduğu halde, rahmetli İrfan Emin'i 'Nazım'ın davasını almamakla' suçlamanın altında bir övünme duygusunun yattığını da açıklamıştır. Ayrıca ve önemlisi, komünist olanların avukat olarak bilimin ve hakkın değil, sadece bir ideolojinin savunmasını yapacakları suçlamasında da sakınca görmemiştir. Batıda çok görüldüğü gibi komünist partisi üyesi pekçok avukat, hukuk bilimine önemli katkılar yapacak eserler bile yazmışlar ve çok ünlü savunmalarıyla sanıkların beraatlerini sağlamışlardır. "Alnından silemediği bir damga" nedeniyle bir kısım meslektaşlarını suçlaması da anlaşılır bir değerlendirme değildir.

Nitekim Sayın Sebük'ün "çeşitli yönleriyle Nazım Hikmet ve vasiyeti" bölümünde (a.g.y. s. 311 ve devamı) yersiz, gereksiz, yararsız konulara -nedense- önem vermiş ve Nazım'ın "güçlü ve sevgiye istekli bir ozanın" kendi kendini tarihin yoluna gidişini iddiaya kalkışmıştır. Marksizmi anlamaya vakit ayırmayan bir felsefe hocasının gerçek ve bilim dışı yargılarına yer vermeden çekinmemiştir. Kriminoloji uzmanı Sayın Mehmet Ali Sebük'ün Nazım'ın özgürlükleri savunmasıyla ilgili değerlendirmesinden bir bölüm alarak bu yazımızı sona erdiriyoruz. Sebük'ün yazdıklarını okuyalım:

"... Nazım'ın komünizmi, insanın yalnızca hayvansal gereksinmelerini karşılamaya yönelik bir rejim saydığını da sanmıyorum. Şimdiye kadar ortaya çıkardığı yapıtlar bunun tersini göstermektedir. Buna karşın Nazım, genellikle kıskanç bir kişiliğe sahiptir. Çok az olan kusurları arasında bu da vardır."

Bu 'kusur'un ne olduğunu yine Sebük şöyle belirtiyor:

"Kızkardeşi Samiye Yaltırım da Nazım'ın bu huyundan söz etmiştir. O kadar ki, hapishaneye girdiği zaman, en yakın arkadaşı olan Balaban'dan kendisini kıskandığını ve bir kez olsun onları tanıştırmadığını söylemiştir. Bunu da hapishanedeki gelenek ve göreneklere çok bağlı olan hükümlülerin ters bir yorumuna neden olmamak için yapmış olabilir. Çünkü ülkemizde, kızkardeşin namusu, erkek kardeş için başta gelen, önemli bir sorundur... Onun için, Nazım hapishane ve hükümlülerin bu konudaki psikolojisine uygun davranarak, kızkardeşi Samiye'yi herkesten kaçırmıştır." (a.g.y. s. 333)

Nazım'ın işte 'çok az olan kusuru' bu imiş! Hayret doğrusu...

* *Korkuç Adli Hata ve Nazım Hikmet'in Özgürlük Savaşı, Cem Yay. Yazarı: Avukat Mehmet Ali Sebük, 354 sayfa 50 lira.*

Proletarya diktatörlüğü sosyalist teori ve pratiğin belkemiğidir

EVRENSEL TEORİK SORUNLARA TÜRKİYELİ OKURLAR İÇİN DE AÇIKLIK GETİRMEYİ AMAÇLAYAN YÜRÜYÜŞ, BU SAYIDA BULGARİSTAN KOMÜNİST PARTİSİ ARAŞTIRICILARININ ÇALISMALARINDAN YAPTIĞI BİR DERLEMEYİ OKURLARINA SUNUYOR.

"PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜ SÖZCÜĞÜ YERİNE İŞÇİ SINIFININ EGEMENLİĞİ, HEGEMONYASI VE POLİTİK YÖNETİMİ GİBİ TANIMLAR KULLANMAKLA, YENİ YÖNETİMİN MARKSİST İÇERİĞİ VE ÖZÜ DEĞİŞTİRİLMİŞ OLMAZ"

E.›gels, Marks'm "Fransada İç Savaş" adlı yapıtına yazdığı önsözde şöyle diyordu: "Dar görüşlü sosyal demokratlar, son zamanlarda proletarya diktatörlüğü sözcüğünü duyunca "ölümcül bir korkuyla" titremeğe başlıyorlar. Baylar, proletarya diktatörlüğünün ne olduğunu biliyormusunuz? Paris Komününe bir bakm. İşte bu bir proletarya diktatörlüğüydü."

Günümüzde de burjuva ideolog ve siyasetçilerine, dar görüşlü sosyalistlere şöyle demeğe hakkınuz vardır: "Paris Komünü'nün zaferi sürekli olsaydı ne gibi sonuçlar vereceğini merak nu ediyorsunuz, öyleyse Sovyetler Birliğine ve onun 60 yıl içinde ulaştığı doruklara ve Komün fikirlerine hayat veren sosyalist ülkelere bir bakıverin!"

PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜNDEN KORKUYORLAR

Aslına bakılırsa bu "baylar" halka ulusal ve sosyal özgürlük getiren proletarya diktatörlüğünün rolünü çok iyi biliyorlar. Ve bu nedenle proletarya diktatörlüğü denildiği zaman kapitalistler ve onların ideologları dünyanın sonu geldiği hissine kapılıyorlar. Gerçekten de proletarya diktatörlüğü onların, siyaset, ekonomi ve kültüre egemen durumlarına, ayrıcalıklarma son verecek, emeği sömürüden kurtaracak, kapitalistleri ve onların ailelerini, emekçilerle özdeşleştirecek politik sistemdir. İşte bundan dolayı, burjuva ideologları ve müttefikleri sosyal demokratlar, revizyonistler, Marksist kuramın bu temel kuralını akıllardan silmek için ellerinden geleni yapıyorlar, "çoğulculuğa aykırı, anti-demokratik bir politik yönetim biçimi" olarak göstermek istiyorlar.

Proletarya diktatörlüğü ve onun tarihsel bir gereksinme olduğu düşüncesi ilk defa Marks ve Engels'in ortak yapıtları "Alman ideolojisinde" ortaya atıldı ve Komünist Parti Manifestosunda geliştirildi.

MARKSİZMİN KURUCULARI NE DİYORLAR ?

Marksizmin kurucuları, bu yapıtlarında, a) yönetimin ele geçirilmesi ile devrimin organik bir birlik halinde olduğu, b) diktatörlükle (sınıf egemenliği), demokrasinin aynı olgunun iki yönü olarak birbirlerinden ayrılmazlığı, c) bu yönetimin (hem diktatörlük ve bem de demokrasinin) toplumun komünizm yolunda ileri hareketinde ekonomik ve kültürel nitelikli "bir dizi önlemin gerçekleştirilmesinde yalnızca bir araç olduğu" görüşlerini belirlediler Marks ve Engels o dönemde, sistemin içeriğinden, kendine özgü biçimler alması olasılığından, örgüt ve eylem ilkeleri ve benzer sorunlardan söz etmiyorlardı. Lenin'in deyişiyle, Marks ütopyaya kapılmadan kitle mücadelelerinin deneyiminden bu sorunların yanıtını beklemekteydi.

Tarih yeni deneyimleri sunmakta gecikmedi. 1848-1861 Fransız Devrimi, eski devlet mekanizmasını yok etmek gereğine, Paris Komünü ise eski mekanizmanın ne ile değiştirilmesi gerektiği konularına ışık tuttu. Paris Komünü emeğin ergeç ekonomik kurtuluşunu sağlayacak politik bir biçimdi. Paris Komünü işçi sınıfının, halkın bütün katmanları yararına toplumsal öncülük yapma yeteneğine sahip tek sınıf olarak saygınlık kazandığı ilk devrimdi. Komün "Fransız toplumunun bütün sağlam unsurlarının gerçek temsilcisi, dolayısıyla gerçek bir ulusal hükümetti." Geniş boyutlara ulaşan bir demokrasiydi. Milletvekilleri seçmenler önünde sorumlu olup, her zaman değiştirilebiliyorlardı. Hakimlerin durumu da böyleydi. Eğitim parasız oldu. Komün üyeleri dahil bütün görevliler işçi ücretlerine eşit aylık karşılığında çalışıyorlardı. Bütün ayrıcalıklar ortadan kaldırılmıştı. Bunun için Marks "Paris'teki kaderi ne olursa olsun, Komün bütün dünyayı dolaşacaktır!" diyordu.

EKİM DEVRİMİ VE PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜ

Proletarya diktatörlüğü, Ekim devriminin silahı oldu. Devrimin ilk "politik" evresinde (7.11.1977'den 18.1.1918'e kadar) geçici burjuva hükümeti, devlet yönetiminin merkez ve yerel organları, bu arada kurucu meclis feshedildi. Eski devletin baskı mekanizmasının ara araçları olan ordu, polis, mahkemeler, diğer cezalandırma organları, bürokratik yönetim aygıtları dağıtıldı. Eski yasalar yürüklükten kaldırıldı. Rusya'nın o dönemdeki ekonomik ve kültürel gelişiminin özeilikleri, sınıf mücadelesinin şiddetli oluşu bu geniş kapsamlı sürecin biçim, yöntem ve temposunu belirledi. Ekim Devrimi deneyimi, burjuva "toplumsal" aygıtları (burjuvazi ve büyük çiftlik sahiplerinin toplumsal örgütleri) dağıtılmadan sosyalist devrimin sonuna kadar gerçekleştirilemiyeceğini kanıtlıyor. Devlet aygıtı da, bu örgütlerle birlikte sömürücü sınıfın genel yönetim mekanizmasını oluşturduğu için dağıtıldı. Parti yönetiminde devrimci halk, eski politik mekanizmayı reddederek, bu kuruluş ve örgütleri, köklü düzenlemelerle sosyalizmin kurulmasına hizmet eder hale getirerek kullandı. Eski kooperatif aygıtı, teknik ve yaratıcı aydın birlikleri ve bazı küçük burjuva toplumsal kuruluşları varlıklarını sürdürdü. Yapısal ve yöntemsel köklü düzenlenmelerle yeni toplumun kurulmasına etkin biçimde katılmaları sağlandı. Ekim Devriminden bu yana yer alan 60 yıllık gelişmeler Marksizmin Proletarya Diktatörlüğü düşüncesinin doğruluk ve bir objektif gereksinme olduğunun inandırıcı kanıtıdır.

PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜ VE DEMOKRASİ

Proletarya diktatörlüğü ile sosyalist demokrasi diyalektik bir birlik içindedir. Bir yönetim biçimi olarak çok yönlü bir olgudur. İlişki halinde bulunduğu toplumsal grup, sınıf ve sosyal katmanlara göre, şu veya bu belirgin nitelik ön plana çıkar. Proletarya diktatörlüğü bazı katmanların düşmanca eylemlerine set çekerken, çoğunluktaki sosyal grupları yönetirken, üretimin çeşitli kesimlerinde çalışan kollektiflere yön verirken çeşitli yöntemlerden yararlanır. Genellikle inandırma ve ikna yöntemi uygulanmakla birlikte, karşılaşılan direnişe göre, çeşitli ölçüde baskı yöntemlerinden de yararlanılır. Bunun için proletarya diktatörlüğü, halkçı, yaratıcı, kurucu olduğu gibi aynı zamanda emekçi yığınları eğitici bir yönetimdir.

Burjuva ideologları bu nedenle işçi sınıfı yönetiminin bir "dikta" ve "totaliter" rejim olduğunu ileri sürerek emekçileri yanıltmağa ve korkutmaya yeltenirler. Doğal olarak, emekçiler arasında da bu propagandanın etkisiyle işçi sınıfı yönetimini tek yanlı, metafizik, açıdan ele alarak, onun yalnızca baskı yönünü görenler bulunmaktadır. Gerçekte ise işçi sınıfı yönetiminin temel işlevi baskı yapmak değil kurmaktır. Sosyalist ülkeler yönetimi incelendiğinde temel eylemin ekonomik ve kültürel alanlarda yürütüldüğü, bakanlık, komite ve kuruluşların politik-baskı eyleminde bulunmak için değil, ekonomik ve kültürel ödevleri gerçekleştirmek için kurulduğu görülür. Ayrıca proletarya tarihsel görevini belirli ölçüde baskı uygulamadan gerçekleştiremez, baskının belirli bir sınıfısal niteliği vardır, sosyalizm düşmanlarına karşı uygulanır. Baskı ile demokrasi sıkı bir ilişki halindedir. Baskı sosyalist demokrasinin kurulması için gereklidir. Baskıya genellikle demokrasiyi sağlamak ve sağlamlaştırmak için başvurulur. Öte yandan sağlamk, güçlü ve geniş demokrasi uygulanan baskının biçim ve ölçüsüne de etkide bulunur. Proletarya diktatörlüğü bir dinamik anlayış ve gelişme perspektifi içinde ele alınmalıdır. Sömürücü sınıflranı ortadan kaldırılmasından sonra, zaman içinde, onların direnişi giderek azalır ve etkinliğini yitirir, buna koşut olarakta baskının şiddeti azalır, biçkimleri değişir ve proletarya diktatörlüğü işçi sınıfı partisi, genel halkın politik örgütüne dönüşünce baskıya tamamen son verilir.

KİM,NEYİ SAKLAR?

Burada ortaya şöyle bir soru çıkmaktadır. Burjuva yönetimi, azınlığın çoğunlak üzerinde diktası olsa da "demokrasi" olarak tanımlanıyor da, biz halkın ezici çoğunluğu için demokrasi olan proletarya yönetimine "diktatörlük" diyoruz Bunun yanıtını sorunun içeriğinde aramak gerekir. Burjuvazi, yönetiminin sömürücü ve diktaya dayalı içeriğini gizlemek amacıyla yönetimine "demokrasi" damgası basarken, komünistler, yönetimlerinin belirli bir gelişim evresinde, başkalarının emeğini sömürenlere karşı diktatörlük olduğunu söylerler. Oysa, bu diktatörlük ilerici, devrimci, hümanist içerik ve amaçlıdır. İkinci hususta, demokrasinin kendisini, halkın ezici çoğunluğunu ve emekçileri korumak için güçlü bir araç olarak belirli bir devlet yönetimine gereksinme olduğu unutulmamalıdır. Devlet bu sistemde yeni toplumun kurulmasında ana araç olarak özel bir yer alır. Ancak devlet gibi karmaşık bir sistemin nüvesi, motoru, itici gücü işçi sınıfının öncüsü olan Marksist-Leninist Partidir.

İşte bu nedenle proletarya diktatörlüğünü karalamak isteyenler, yönetimin bir partinin diktası sonucunda yozlaştığını ileri sürerek, bilimsel sosyalsit partinin yönetici rolünü üstlenmesinin gerekli olmadığını öne sürerler. Bunda güdülen amaç proletarya diktatörlüğünün özüne bir darbe indirme isteğidir. İşçi sınıfı ve dolayısıyla onun diktatörlüğü ancak ideolojik, politik ve kuramsal eylemle örgütleşme ve pratikle birlik sağlama yeteneğine sahip. Marksist-Leninist bir parti ile yeni yaşanın kurulması koşullarını çözümleyip, genelleştirip, öngörebilir ve tarihi görevini gerçekleştirebilir.

GENEL, EVRENSEL İLKELER TARTIŞILAMAZ

Dünyanın belirli bölgelerinde mücadele koşullarının birbirinden son derece farklı oluşu, ulusal ödevlerin özgüllüğü, sosyalizme giden en kestirme yolu bulma çabaları ve belki de birleşen dünya gericiliğine karşı mücadele de genel koşullar "kuralından" sapılması, dünya devrimci süreçlerinin gelişim yasalarına gereken önemin verilmemesi ve bunların belli bir ülke veya bölgede bir yere kadar "değiştirilmesi" işçi sınıfı yönetiminin niteliği ve proletarya diktatörlüğü konusunda görüş ayrılıkları doğuran nedenlerdir. Bunun doğal bir uzantısı olarak sorunların incelenmesi, genelleştirilmesi, fikirlerin formüle edilmesinde farklılıklar ortaya çıkabilmekte, hatta bazı hallerde belli bir ülkede işçi sınıfının stratejı ve taktiğinin hazırlanmasında yanlış hükümler yer alabilmektedir. Fakat buna karşın kesinlikle doğrulanmış, genel kurallara dayanan ilkeler bulunmaktadır. Ekim Devriminden bu yana geçen 60 yıllık dönem ve sosyalist ülkeler gelişimlerinin pratiği, somut biçim ve kurumların çok çeşitli olmasının yanısıra devlet yönetimide proleter niteliğin korunmasındaki genel evrensel ilkelerin geçerliliğini tartışılmaz biçimde göstermektedir.

Devrim mücadelesinin, zaman içerisinde hangi biçimlerden yararlanılması gerektirdiğini göstereceği düşüncesi doğrudur, fakat bu biçimlerin de kendiliğinden ortaya çıkmasını beklemek bir yanılgı olur. İşçı sınıfı partisinin görevı kendi deneyimlerini genelleştirmeyi ve bunları öteki ülkelerin deneyimleriyle karşılaştırmayı, mücadele koşullarını, devlet ve sosyalizm kurma biçimlerini araştırma, bulma ve planlamaları gerektirir. Bu biçimler sosyalist devriminin genel yasalarının, sosyalist cumhuriyet, proletarya demokrasisi ve diktatörlüğünün genel belirtilerinin şu veya bu şekilde somut bir uygulaması olmalıdır.

BİÇİM DEĞİL, ÖZDEN VAZGEÇİLEMEZ

Bazı ülkelerde "proletarya diktatörlüğü" sözcüğü yerine işçi sınıfının "egemenliği" "hegemonyası" ve "politik yönetimi" gibi tanımlar kullanılmakla yeni yönetimin Marksist içeriği ve özü değiştirilmiş olmaz. Çağdaş uluslararası durumda çeşitli ülkelerin iç koşulları arasında önemli farklar varken, yönetimdeki işçi sınıfının politik örgütünün içerik "kazanması"nın biçime de belirli nüanslar getirmesi doğaldır. Bunun için biz, işçi sınıfının politik yönetiminin adı ve biçimleri konusunda tartışmaya girmeyiz. Fakat biz, proletaryanın politik yönetiminin içeriğinl, "şu veya bu biçimde" önemli yönlerinden yoksun bırakmak ve özünü oluşturan sosyalist yönetim biçimine saldırmak isteyen burjuva ideologlarıyla, "dar kafalı sosyal demokratlar" ve yalancı Marksistlerle asla bağdaşamayız.